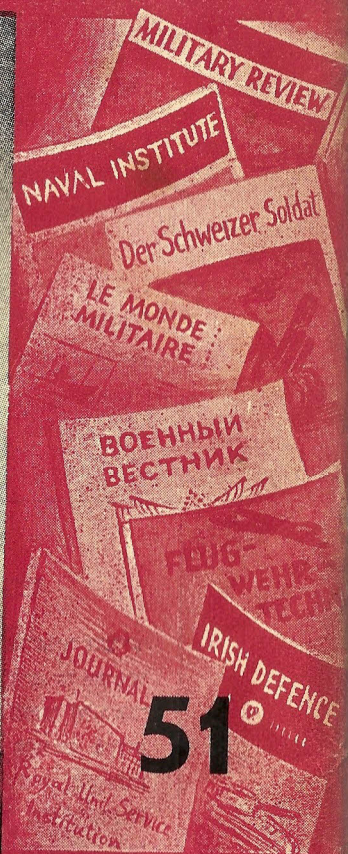


צקלון



צבא הגנה לישראל
הוצאת «מערכות»



צקלון

לקט תרנומים

תוכן הענינים

3	הדיכויזיה ה"מחומשת"
	צמד-סיירים — יחידת הסיוור הטובה ביותר
11	קפ. סטנלי גולטון
16	ה-27 במארס — בניקולאייב קול. לויט. וו. פ. פראנק
19	המשימה — "אליגטור" גיימס א. מיצ'ר
27	"מבצע מוסקטיר" בריג. סג. בארקלי
34	מדף הספרים



צבא הגנה לישראל
הוצאת "מערכות"



תמוז תשי"ז - יולי 1957

ממ 51 (כרך ה')

תמונת השער

קליע מונחה — מנחה-עצמו

"פיירסטריק" — הוא שם הקליע אויר-אליאיר הבריטי החדש, נגד מפציצים מהירים ביותר בגבהים רמים, בו יחמשו מטוסי הקרב הבריטיים החשובים ביותר של המחר (ה"גאב" לין" וה"P1"). למען לא יחמוק המפציץ, הוכנסה בקליע "עין-מגלה", הרגישה לקרנים האינפרא-אדומות הנקרנות ממנוע המטוס — ובכוחה "רודף" הקליע, אשר תחילה הונחה ממטוס-הוא, אחרי המפציץ, על אף כל תמרוניו; למערכת זיקה, "אינפרא אדומה" זו — טוח ורגישות גדולים מאוד.

בית דפוס צבאי 665

הדיביזיה ה"מחומשת" (לארגון הדיביזיוני החדש בצבא ארה"ב).

פרק פרק בהיסטוריה צבאית - וצורתו, האופינית לו, של מבנה עוצבות צבאיות. וככל שמגובשת יותר התרבות הצבאית של אותה תקופה - כן ברורים יותר (ומביעים יותר את התמורות בטקטיקה) שידודי-ארגון של עוצבות. כזה היה פעם ערכן של התמורות במבנה ואופיו של "הלגיון הרומאי"; וכזה, בעשרות השנים האחרונות, הוא ערך התמורות באותה עוצבת-סוד צבאית המציגת מזה כ-150 שנה את מבנה הצבאות בתקופתנו: - הדיביזיה. מלחמת-העולם הראשונה הביאה את המעבר מדיביזיה "מרוכעת" לזו ה"משולשת" (אכן, בצבא ארה"ב - רק בראשית מלחמת-העולם השנייה). לקראת מלחמת-העולם השנייה החלה מסתמנת מסגרתה של דיביזיה-השריון (שירשה את מקום דיביזיות הפרשים מימי-קודמים). התקופה שלאחר מלחמת-העולם השנייה היתה תקופת חיפושים, אך עתה, על סף התגבשותם החדשה של צבאות בנוסח "מלחמת-הביט"ן-האטום", הנה "פרץ" לעולם המחשבה והמעשה הצבאיים - עולם שלפי טבעו הנו בדרך כלל שמרני למדי, וביחוד אולי לגבי הצורות - חידוש האחרון: הדיביזיה-ה"פנטומית" (שבגלגולה כינוה תחילה "פנטאנית"), אשר זה עתה הוכרו כי היא שתהיה יסוד-ארגונו של צבא-ארה"ב. השם - מוגז משנים: - ה"פנטא" היוני (שפירושו "חמש" - בשל צורת-הארגון המחומשת, שהוצעה לפני שנים מספר על-ידי לידל-הארט ונראתה לרבים כפרדוקס, אך סופה שנתקבלה עתה) וכמובן, השורש "אטום" - שכן משמעות המלה-הזו נועדה לאמר - "מבנה מחומש, לקראת צרכים של מלחמה בתורה-האטום". העובדה כי הסקירה שב"צקלון" זה, המתארת את מבנה הדיביזיה החדשה, אינה חתומה, הרי היא תוצאה מאופיה הרשמית-למחצה; והיא לקוחה מ"לקס האינופורמציה הצבאי", כלי-מבטאו הרשמי של מיניסטריון-המלחמה לארה"ב. ("Army Information Digest")

צמדי-סירים - יחידת הסיוור הטובה ביותר קפיטן סטנלי גולטון.

פנים רבות להסתננות. במציאות-הגבול הישראלית ידועות לנו פניה למדי. פנים שונות לא-במעט היו לה במלחמת קוריאה, מקום בו השכיל הצד הסיני-הקוריאני (ויתכן, כי כאן יש לשים דגש מיוחד בחלק הקוריאני שבדבר) לחזות תכופות בחזית-היריבה מן-העורף. מתוך עמדות תצפית מוסתרות שבגבעות שמאחוריה. שנות מלחמה - מלמדות, קצין "מרינס" אמריקאי מעלה ברשימתו מחשבות והצעות להסתננות-נגד-סיירת, ב"יחידות" זעוריות בנות שני אנשים והוא רואה בכך את אחת מצורות-היסוד של פטרול סיירי במלחמה. אין ספק כי במחנה-הוא רבים היו אלה שלא קיבלו את הנחותיו. מכל מקום, ראוי העניין - החיוני לכל-הדעות - כי יובא בפני הקוראים; ויתכן כי יש בו כדי לדרבן מחשבה לא רק לגבי מצבים בדומה לאלה ששררו בזירת קוריאה. יצוין כי הרשימה זכתה לציון-לשבת בתחורות-רשימות מטעם "התאגדות צבא הצי", הרשימה לקוחה מתוך "ירחון צבא-הצי" האמריקאי. ("Marine Corps Gazette")

המשך בעמ' 35

הדיביזיה ה"מחומשת"

(לארגון הדיביזיוני החדש בצבא ארה"ב)

מבנה ארגוני חדש לדיביזיות הרגליות, המשוריינות והמוטסות. - אשר התקדם כבר מעבר לשלב התכנון - הולך ומונהג עתה בצבא ארה"ב; הוא נועד להגביר את גמישותו, ניידותו וכוו-לחיתמו של הצבא בתנאים המשתנים-במהירות שבמלחמה-אטומית. בזמן-זה-ממש מוכנסים שינויים מרחיקי-לכת, ה"מתרגמים" את הארגון החדש ללשון מציאות ממשית של ניידות גייסות, אמצעי-קשר ותובלה משופרים ועצמת-הלם מוגברת - ואת כל אלה משיגים מכוח-אדם מועט יותר בכל דיביזיה. בקחתם בחשבון את ההיקף הרחב של צרכי-הבטחון הגלובליים ואת הגורמים הכלכליים, הגיעו במחקרים שנעשו מטעם מינסטריון-הצבא למסקנה כי גם בעתיד - לפחות בעתיד הנראה לעין - ידרשו שלושה סוגים של דיביזיות בשביל לאפשר לצבא לבצע את משימתו באורח התכליתי ביותר. ואלה הם:

דיביזיה מוטסת - יבילת-אוויר בשלמותה ומאורגנת בראש-וראשונה לצורך תפקידה המוטס.

דיביזיות-רגלים - עוצבת-היסוד המשלבת בתוכה חילות ושירותים, המסוגלת ללחימה התקפית והגנתית ממושכת - אך עם זאת מותאמת למלוא המידה של יבילות אוויר שניתן להשיגה לגביה.

דיביזיה-משוריינת - המסוגלת ללחימה ממושכת, כשהדגש בניצול ההצלחה ובהתקפת-הנגד; אך מבלי דרישות מיוחדות כלפיה למילוי תפקיד מוטס; - לפחות לא בעתיד הנראה לעין.

אכן, נראה כרצוי שבסופו של דבר, תונהג דיביזיה מסוג יחיד, ולו רק כדי לקצור את פירותיהן של פשטות ואחידות. ברם, את נבחן זאת לאור המציאות נוכח כי הדבר לא יהיה בר-ביצוע בטרם שהתפתחות טכנולוגית תאפשר לשלב בדיביזיה אחת את התכונות הדרושות הן ללחימה ממושכת, הן ליבילות אוויר והן לניידות בשדה-הקרב - כולן - כאחת אחת מבלי שההוצאות תהיינה גדולות-מדי.

ארבעה עיקרים ראשיים מונחים ביסוד ארגון של הדיביזיות המוצעות:

ראשית, יכולת-סגילות רבה לדרשות שדה-הקרב האטומי.

שנית, ריכוזו ב"מקוה" מרכזו בדרגים גבוהים-יותר של אותו ציוד שאינו

נדרש בדיביזיות ברוב הימים.

שלישית, הכרה בהיקף-שליטה מורחב יותר למפקדה האפשרי ע"י השימוש

במערכת-קשר חדשה.

רביעית, רגילות לשילובו במסגרת הדיכוי של ציוד חדיש וטוב יותר, בד"בכד עם פיתוחו של זה.

* * *

כדי לפתח יחידה המותאמת לדרישות שדה הקרב האטומי, היה צורך, קודם כל, בקביעה של תפישה על אופיו המשותף של שדה-קרב כזה. אזור-הקרב, מקובל עתה שיהיו לו רוחב ועומק גדולים בהרבה מאשר אי-פעם בעבר. פיזור נרחב של היחידות יהיה הכרחי כדי לא להוות מטרות גדולות בשביל כלי-נשק אטומיים של האויב. פערים רחבים יפרידו בין היחידות, על מנת שלא יותר מיחידה אחת תהיה עשויה להפגע ע"י אותו כלי-נשק אטומי אחד.

קו אופייני נוסף בלחימת-העתיד יהיה ערכם הגובר של ההעלמה, ההסוואה, התנועה-בלילה והסיוור. לגילויין ולאיתונון של מטרות אויבות תהיה נודעת חשיבות ראשונה-במעלה; מכאן, שיחידות-היסוד בלחימת הרגלים חייבות תהיינה בהכרח קטנות יותר מבעבר, ויותר בגדר "חינוש-א-עצמו".

בהתאם לאלה, הוחלט שכחידת-היסוד בלחימה ישמש גודל-מוגבר (או — "רגימנט-מוקטן"), אשר יכלול את הציוד וכוח-האדם המאפשרים לו פעולה עצמאית למחצה.

הריכוז, "מקום" הכרחי כדי להשיג חסכון באותם סוגי-ציוד הדרושים בדיכוי ביזיה רק לסיווגין. על הדיכוי החדשות להיות "דלות-בשר", כשהן כוללות רק אותן יחידות שתדרשנה בכל אזור בו עלולות הן להדרש ללחום.

ציוד-קשר חדיש מאפשר כעת למפקד לשלוט במספר רב יותר של יחידות-כפופות מכפי שנראה כאפשרי בעבר. גופי-צבא גדולים, כגון דיכוי, סבורים עתה לגביהן, כי יש ביכולתן לשלוט, במישורין, על יותר משלוש יחידות-טקטיות עיקריות. בהתאם לכך, בדיכוי הרגליות והמוטטות המאורגנות-מחדש נכללות לפי הארגון-החדש חמש יחידות-כפופות במסגרת השליטה המורחבת.

אשר לתכונה הנדרשת בענין היכולת לקלוט כלי זין חדשים אל תוך היחידות בד"בכד עם פיתוחם ויצורם של כלי זין אלה, הרי סבורים שעוצבות חדשות אלה תוכלנה "לקלוט" את כלי-הנשק החדשים אשר מצפים להם בעתיד מבלי לשנות את ארגון-היסוד שלהם.

הדיכוי-המוטט החדשה

שלא כדיכוי-המוטט הנוכחית, מיועדת גרסתה החדשה של זו להיות יבילת-אויב בשלמותה. לדיכוי ארגון חדש לחלוטין המושתת על המבנה המחומש. עצמתה הכוללת 11.486 איש — לעומת 17.087 האיש שבדיכוי הנוכחית. הדיכוי-המוטט החדשה מכילה חמשה אגדי-קרב. לכל אגד פלוגת מפקדה, סוללת מרגמות וחמש פלוגות רובאיות.

בגודל הפיקוד והשליטה — פלוגת המפקדה הדיכוי-המוטט, פלוגת-המנהלה, פלוגת-התעופה וגונדת-הסיוור. פלוגת המנהלה מקיפה את פעולותיהם של קציני

השלישות, המפקח-הכללי, הפרקליט-הצבאי ויתר הפעולות המנהלתיות של הדיכוי. כן ממלאת הפלוגה תפקידים שבוצעו בעבר ע"י פלוגת-התחלופות.

לגונדת-הסיוור היכולת לבצע הן סיוור אוירי והן סיוור-קרקע; כן מכילה היא את יחידת גילוי-המטרות הדיכוי-המוטט.

ביחידת הקשר שניתן לה מבנה מחודש כלולה מערכת-קשר המותאמת לניצוח על אזור שלם שנועדה לאפשר את הפיזור המורחב של חמשת אגדי-הקרב והשליטה עליהם.

בגודל-ההנדסה השינויים העיקריים ניכרים בחידוש-ציוד, שמגמתם להגיע לניידות-מוטט טובה יותר — מבלי להקריב את היכולת ההנדסית.

תמורה רבתי בוצעה בארטילריה הדיכוי-המוטט. זו כוללת כעת סוללת משגרי רקטות, "יוחנן הישר" בת ארבע משגרים וחמש סוללות-הוביצרים שבכל אחת מהן ששה כלים בני 105 מ"מ.

הסיוע הלוגיסטי ניתן ע"י קבוצת-סיוע לוגיסטי הבנויה על יסוד יחידות-משנה שכל אחת מהן מספקת צרכי תפקיד מסוים. היא מכילה פלוגת-מפקדה, גודר-תחזוקה, פלוגה רפואית, פלוגת הספקה והובלה ופלוגת הספקה-מוצנחת. כל פעולות התחזוקה, מבלי שים לב לכך לתחומו של איזה חיל-שירות מתיחסת כל פעולה, מבוצעות בתוך גודל-התחזוקה. בדומה לכך, ההספקה כולה היא מאחוריות של מפקד פלוגת ההספקה-ההובלה.

בהשוותנו את הציוד וכוח-האדם, יש לציין שהיסוד של חי"ר מוצנח ומסתער, שבדיכוי-המוטט החדשה — הריהו גדול במקצת מאשר זה שבדיכוי הנוכחית, ואילו הציוד הכבד או אותו חלק של הדיכוי שאינו עשוי להצנח אלא רק להובלה באויר הופחת.

הגידול במספר המוטטים מקורו בעיקר במספר המוגדל של ההליקופטרים בגונדת-הסיוור.

טנקים הוצאו כליל מהדיכוי-המוטט החדשה; ברם, במידה מסוימת מאזן את זה הגידול במספר כלי-הנשק הנגד-טנקיים.

הארטילריה מן הסוג ה"מקובל" ממדיה הופחתה, אך כנגד זה צורפו לדיכוי כל-יחיד המאפשרים ירי קליעים אטומיים.

תקן המרגמות הבינוניות הופחת במקצת — ברם הוגדל זה של המרגמות הכבדות.

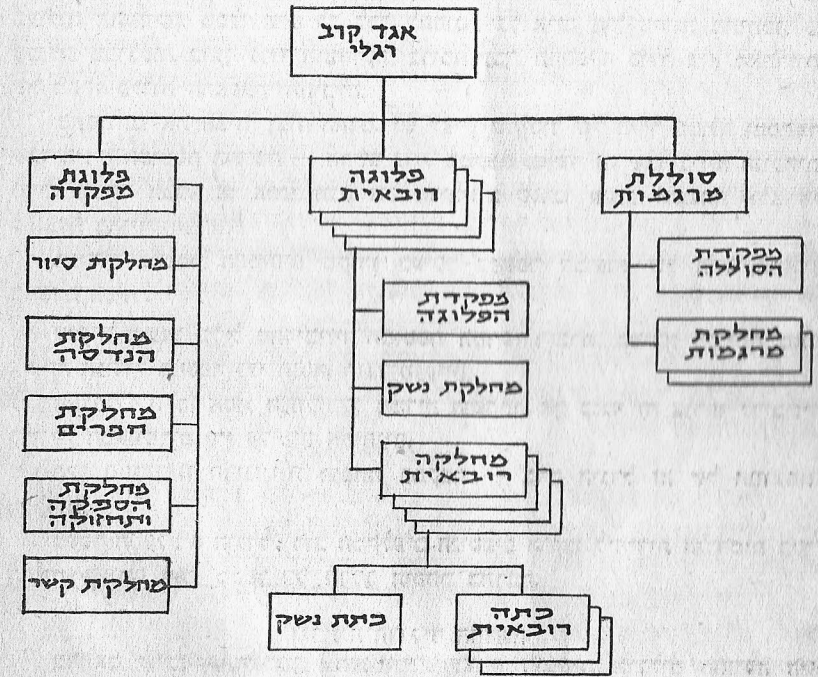
מספר המקלעים הוגדל; רוב המקלעים הנוספים הוקצו ליחידות הלוחמות בקר החזית. לעומת זאת, מספר כלי-הרכב הופחת בהרבה.

דיכוי-הרגלים החדשה

בהתאם לתכניות הארגון, "הפנטומי", עצמת דיכוי הרגלים החדשה היא 13.748 איש (כנגד 17.460 בדיכוי הנוכחית), המאורגנים כלהלן:

מפקדת הדיביזיה מכילה, נוסף למפקד ולמטהו, את המשטרה-הצבאית הדיביזיונית — ו„מפקדת חילופין“ ובה מטה בשביל סגן-מפקד הדיביזיה. דבר זה מאפשר לסגן-המפקד לפקד על חלק מהדיביזיה, המורכב משני אגדי-קרב (או יותר) — לצורך מבצעי „כוחות-משימה“ ועל מנת שמפקדה זו תוכל לפעול כמפקדת-חליפין. יכולת זו חשובה במיוחד בניהולם של מבצעים „זרמיים“ וגיידים המצטיינים בעומק וברוחב גדולים יותר מבעבר, ומשקפת את החשיבות הגדלה והולכת הנודעת למפקדת-חליפין-דיביזיונית בתנאי לחימה אטומית.

אגד-הקרב הרגלי, מכיל פלוגת-מפקדה, ארבע פלוגות רובאיות וסוללה ארטי-לרית של מרגמות כבדות. פלוגת-המפקדה כוללת את יחידות-המשנה הדרושות לקיום הפיקוד-השליטה וכן מחלקת תותח-סער מתניעים בני 90 מ"מ, מחלקת-סיור מצוידת בטנקים קלים, נושאי-גייסות משוריינים ומרגמות. הפלוגה הרובאית מורכבת מארבע מחלקות רובאיות ומחלקת-נשק. למחלקת-הנשק הפלוגתית מרגמות 81 מ"מ וקנים ללא-רתע בני 106 מ"מ — שכאלה כן אלה נמצאו עד עתה בדרג הגדוד. סוללת המרגמות של אגד-הקרב מונה שמונה כלים בני 105 מ"מ (ראה מרשם מס' 1).



מרשם מס' 1: מבנה אגד-קרב רגלי

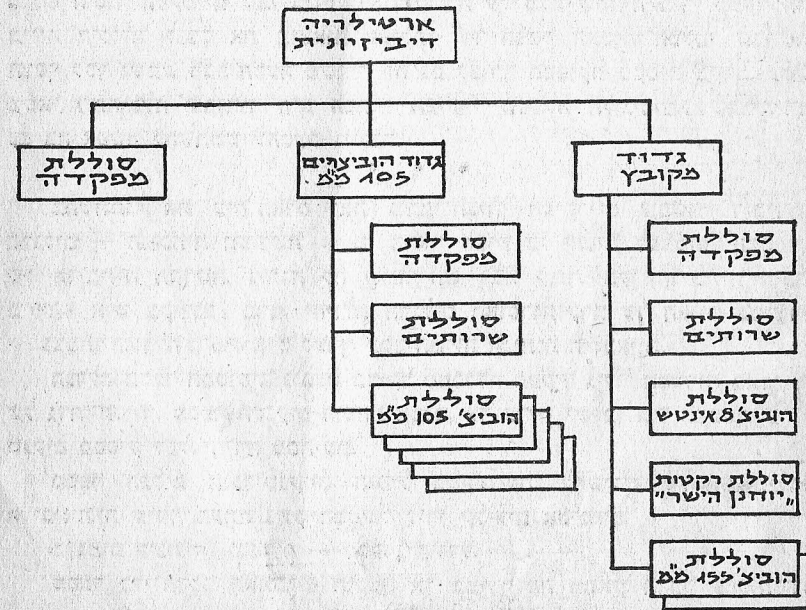
גדוד-טנקים הושאר במסגרת הדיביזיה. המבנה המיוחד של גדוד זה — בעל חמש פלוגות-טנקים, 17 טנק בכל-אחת — מאפשר סיפוחה של פלוגת-טנקים לכל אחד מאגדי-הקרב; אך עם זאת שומר מבנה זה על „עקרון הריכוז-במקום“ ע"י כך שהשריון מוחזק כיחידה אחת בשליטתה של הדיביזיה דבר המאפשר את הפעלתו ככוח-משימה משורין.

גדוד-סיור („חיל פרשים משורין“) יורש את מקומה של פלוגת הסיור הנוכחית. נוסף למשימתו התקינה הוטל על גדוד זה תפקיד גילוי-המטרות בשביל הדיביזיה כולה — דבר המקנה לדיביזיה את היכולת לנצל במלואה את עצמת האש המוגברת שלרשותה באפשרו לאסור קרב-אש על מטרות בכלי נשק אורגניים ומסיעים, אשר לה בעוד מטרות אלה הולכות-ומתהוות עדיין. לגדוד זה ציוד טלביזיה ומכ"ם וכן ציוד „אינפרא-אדום“ וצילומי — שאת כולם ניתן להפעיל ממטוסים האורגניים לדיביזיה. כן יכול גדוד זה לשמש כ„כוח-משימה משורין“.

יחידת-הקשר — והיא עתה גדוד — הוגדלה בכדי שיהיה בכוחה לקיים מערכת-קשר לשליטה-באזור, בדומה לזו שבדיביזיה המוטסת.

* * *

לגדוד-ההנדסה נקבע מבנה בן חמש פלוגות כדי לאפשר צירוף מהיר של פלוגותיו, פלוגה-פלוגה, במישורין לאגדי-הקרב בעת הצורך.



מרשם מס' 2: הארטילריה הדיביזיונית בדיביזיות הרגלים החדשה

על הארטילריה הדיביזיונית עברה תמורה ניכרת. היא כוללת כעת גדוד אחד של הוביצרים בני 105 מ"מ המורכב מחמש סוללות בנות ששה כלים כל אחת — לשם סיוע לחמשת אגדי-הקרב — וגדוד-מקובץ הכולל סוללה בת ארבעה הוביצרים בני 8 אינץ', סוללת רקיטות, "יוחנן הישר" עם שני משגרים, ושתי סוללות הוביצרים בני 155 מ"מ, ששה כלים לסוללה (ראה מרשם 2).

הקמתה של מפקדת "תובלת הדיביזיה" — גם היא בגדר של חידוש בארגונה החדש של דיביזיות-הרגלים. כאן מרוכזים כל הגופים הלוגיסטיים הרגילים, ובצדם יחידות חדשות כגון פלוגת-התעופה, פלוגת-המנהלה וגדודי-התובלה.

פלוגת-התעופה מכילה את כל אווירית הדיביזיה, והיא מספקת לגדוד-הסיוע את המטוסים הדרושים כדי לבצע את תפקידו בגילוי-המטרות; לארטילריה — את המטוסים לצורך בקרת-האש האווירית; ולאגדי-הקרב — מטוסי-סיוע. נוסף לכל זה מכילה הפלוגה את האמצעים להטסות-חירום טקטיות מצומצמות לצורך פינוי-נפגעים, תספוקת-בקרב ופעולות פטרולים-לוחמים.

פלוגת-המנהלה הנה דומה לזו שבדיביזיה-המוטסת.

* * *

גדוד-התובלה הנו מושג חדש לחלוטין. כלולים בו אמצעי-הסעה משוריינים (2 פלוגות בנות 57 נגמ"שים זחליליים M-59 כל אחת) המספקים להסעת אחד מגופי-הסיוע הטקטיים שבדיביזיה (אגדי-קרב), על מנת שתהיה בידי מפקד הדיביזיה היכולת לנצל את תוצאות פעולתו של הנשק האטומי-הטקטי שברשותו ונוסף לכך ישמש רכב-הסעה משורין זה גם לצורך תספוקת טקטית בקרב. פלוגת משאיות-התובלה שבגדוד היא המקור העיקרי לתובלה הלוגיסטית שבדיביזיה; גם בה אפשר להשתמש להסעת גייסות.

* * *

בהשוותנו את כוח-האדם ואת גורמי-הציוד העיקריים שבשתי דיביזיות-הרגלים — הנוכחית והחדשה — מן הראוי לציין כי יחסית לעצמתה המספרית של הדיביזיה החדשה, ניתנה לה עצמת-אש רבה יותר. תקן הדיביזיה הופחת ב-3700 איש בקירוב; ברם, יחידות הרגלים האוסרות-קרב על האויב במישורן, — עצמתן הוגדלה ב-450 איש לערך, עקב הגדלת הכיתות הרובאיות.

הגדלת מספר המטוסים נובעת בעיקר מהכללת תפקיד גילוי המטרות בתפקידיו של גדוד-הסיוע. מספר הטנקים הופחת אמנם, אך עדיין יש בו כדי לאפשר שיעור טנקים מספיק לכל יחידה מסתיעת.

מספר הכלים הנגד-טנקיים הוגדל במידת-מה. לרשותה של הארטילריה הדיביזיונית עומד מעתה נשק המסוגל לירי קליעים אטומיים.

מרגמות בינוניות וכבדות — מספרן הוגדל.

מספר כלי-הרכב האופניים הוקטן, אך במידת-מה מתאזן הדבר ע"י הגידול במספרם של נושאי-הגייסות המשוריינים.

הדיביזיה המשוריינת החדשה

דיביזיות-השריון הנוכחית — כתוצאה ממבנה המושתת על גדודים נפרדים, ניידותה מוגנת-השריון והשיעור הגבוה של עצמת-האש שבה לעומת כוח-אדם — מותאמת כראוי לטיפול לחמה הניידת והפזורה אשר אותו חוזים כלחמת-העתיד. ברם, גם היא עוברת תהליך של חידוש, הן אשר לכוח-אדם והן בשטח הציוד. עצמת כוח-האדם הכוללת הופחתה רק במעט — 14.617 בדיביזיה המשוריינת החדשה לעומת 14.683 בגרסתה הנוכחית.

בין השינויים העיקריים שבה:

נוספו אמצעים לגילוי-מטרות, כולל המטוסים-המסיעים הדרושים, המומחים והמכונאים הנחוצים.

יחידת-הקשר הדיביזיונית הוגדלה בכוח-אדם וציוד והורחבה והיתה לגדוד, בשביל שתוכל לקיים את השליטה הנדרשת בשדות-הקרב של העתיד.

בארטילריה-הדיביזיונית חל שינוי בגדוד הארטילריה-הבינונית; כן כלול בה עתה גדוד-מקובץ מאותו טיפוס עצמו המצוי בדיביזיות-הרגלים — סוללת הוביצרים בני 8 אינץ', שתי סוללות הוביצרים בני 155 מ"מ וסוללת קלעי "יוחנן הישר".

* * *

השוואת כוח-האדם והציוד מגלה, כי הגדלת מספר המטוסים בדיביזיות-השריון החדשה נובעת בעיקר מהכללתם בדיביזיה של האמצעים לגילוי-המטרות — פרט לכך שנוסף מספר קטן של הליקופטרי-נוסעים קלים.

הוגדל במקצת מספרו של הרכב הקרבי: הן של טנקים והן של נושאי-גייסות. אשר לעצמת-האש, הרי לדיביזיות-השריון החדשה אותן האפשרויות לירי אטומי אשר לדיביזיות-הרגלים החדשה. מספר המרגמות בנות 81 מ"מ הופחת, ואילו זה של המרגמות הכבדות הוגדל — בעיקר עקב השינויים בגדוד-הסיוע.

במידה ניכרת הוגדל מספרם של הרובים, המקלעים הקלים והמק"בים. וזאת — כתוצאה מהקצאת מק"בים נוספים למפקדת "תובלת-הדיביזיה"; החלפתם של קרבינים ואקדחים ברובים, והוספת מקלע קל אחד ורובה אחד לכיתה הרובאית המוגדלת.

כן הנו עדים להגדלת מספר כלי הרכב האופניים — בעיקר משאיות בנות 5 טונות — עובדה המגדילה בהרבה את אפשרויות ההובלה-הלוגיסטית של הדיביזיה.

תפעול מבצעי

את מבצעה של הדיביזיות מכל שלושת הטיפוסים יציינו ה"זרימות"; ההתרכזות מהירה — ובעקבותיה התפזרות מהירה-כמוה; ופעילות רבה יותר בזמנים של ראות-מוגבלת. במבצעים הגנתיים יושם יותר הדגש בהגנה ניידת הערוכה בעומק רב, עם עמדות-בצורות אשר תמוקמנה ותוגנה באורח שיאלץ את האויב להתרכז בריכוזים-המוניים לצורך התקפה — או "לתעל" את כוחותיו לפערים

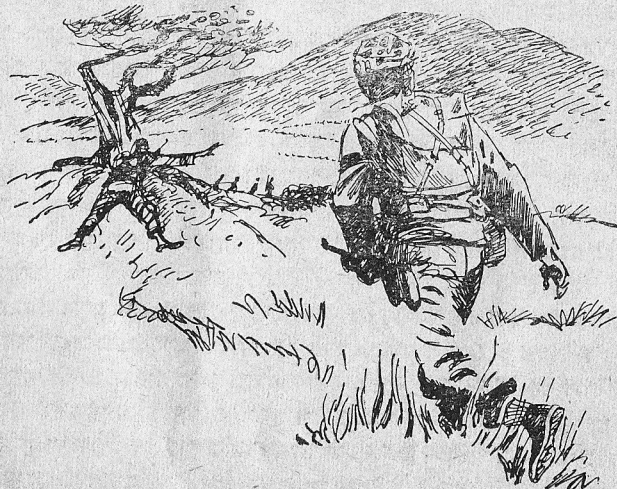
במקום בו לא יוכלו העשרים להסתבך
יוכלו השנים לחמוק ולהסתנן

צמד־סיירים - יחידת הסיור הטובה ביותר

קפיטן סטנלי גולטון

בשנים האחרונות למלחמת קוריאה, כשקוי־החזית נשאר בעיקר־של־דבר קבועים, עמדו יחידות חיל ה"מרינס" האמריקאי בפני תקופות של מחסור בידעות באשר לעצמה מקומית של האויב, תנועותיו ועמדותיו, באזוריו הקדמיים או בקרבתם. אמנם, ידועה היתה התמונה הכללית של פעילות האויב, אך פרטיה המקומיים — בנוגע לעמדות־תותחנים, נקודות־הספקה, דרכי־גישה ותהליכי ריכוז כוח — היו רחוקים משלמות. במיוחד היה המצב כך בעונה הגשומה, כשמוג אויר קשה מנע כל תצפית אווירית.

פעולות סיור־קרקע אשר היו נערכות אז ע"י פלוגות רגלים של חיל ה"מרינס" היו מתבצעות ע"י כיתות או יחידות גדולות יותר — בעיקר בלילה. השליטה



שביניהן; בכל אחת משתי אפשרויות אלו תהוינה מטרות נאותות בשביל תחמושת אטומית או תחמושת "מקובלת" משופרת.

על הארטילריה הקלה*) להיות מסוגלת לתפוס עמדות בתוך אזור היערכותו של אגד־הקרב המסתייע, או מיד־בסמוך לו, כדי להפחית ככל האפשר את פגיעותה להסתננות האויב וחדיירותיו. ואילו על ארטילריית הסיור־הכללי הדיביזיונית יוטל להקנות לאש הדיביזיונית עומק וטוח־מוגדל — יחד עם היכולת לשגר כמויות מתאימות של תחמושת, הן אטומית והן "מקובלת".

התקפות תונחתנה בדרך־כלל ממבנה של שדרה או ממבנים פזורים־בזוטר. שימוש מוגבר ישתמשו במטוסים (הן אלה האורגניים והן מסיעים המוקצים לסיור) וברכב משוריין.

* * *

שידוד־הארגון ביחידות בודדות בצבא ארה"ב בהתאם להשגות החדשות הולך ומתבצע בכל רחבי העולם, אגב שמירה על כך שלא תפגם יכולתו הלוחמת של הצבא בכללותו.

והנה, אם כי מתחזקת־והולכת עצמת הלחימה של הדיביזיות המוטסות, הרגליות והמשורינות בעוד כוח־האדם מופחת והולך — הרי יש להביא בחשבון כמה גורמים־שכנגד בטרם נוכל להניח כי אכן, בסיכום־הכולל, יושג בפועל חסכון בכוח־אדם. אמנם, הדיביזיות "כחשו" לאחר שהוצאו מהן אותם סוגי־יחידות אשר כרגיל אינם דרושים בהן. ברם, עדיין יהיה צורך להכליל אחדים מיסודות אלה שנעקרו מהדיביזיות (כגון יחידות ארטילריה נגד־מטוסים, שריון ותובלה) במסגרות "קורפוס" והארמיות.

יתר על כן, הכנסתם של כלי־נשק חדשים ומורכבים, לשימוש בדיביזיות ובמקומות אחרים בחיל־הצבא תיצור את הצורך בסוגים חדשים — ובהיקף חדש — של שירותים־מסיעים. הרי שיהיה עלינו לשלם במטבע של יחידות שירותי־סיוע בעד העצמה־הנוספת המופקת מכלי־הנשק החדשים.

וזאת ועוד אחרת: משתאורגן המערכת הלוגיסטית לתכלית מתן הסיוע לשדה־הקרב האטומי — הרי היא תזדקק לפיזור גדול עוד יותר על פני אזורי־העורף שלה; וע"י כך היא תחייב קיום יחידות נוספות להפעלת מתקנים קטנים ופזורים. ילבסוף, חייבים לזכור, כי חלק מאותו חסכון בכוח־אדם שיושג עקב שידודי־ארגון של הדיביזיות — הוא שיספק את כוח־האדם שידרש ל"פיקודי־הקליעים" של צבא ארה"ב, המוקמים־והולכים.

אכן, הרבה יותר חשובים מאשר הקימוצים בכוח־אדם שבארגון הדיביזיוני החדש הנם אותם הישגים באשר לגמישות ניידות ועצמת־אש, שבסופו של דבר הם־הם שיהיו הפוסקים למי הנצחון בכל שדה־קרב אטומי של העתיד.

* הכונה — לסוללות ההוביצרים בני 105 מ"מ, המסתפחות אל אגדי הקרב.

בפטרולים גדולים אלה היתה קשה, ורק נדירות הצליחו חללו לבצע יותר מאשר „דקירות-גישוש“ נגד מוצבי-החוץ וקורה-הנגדות-הראשי הקדמי של האויב. זאת ועוד: את פעולת הפטרולים האלה הגביל אותו מרחק שהיה ביכולתם לעברו. ביצאם עם חשכה, היו הם חוזרים בטרם אור, כיון שסויר לאור-היום הפך יותר ויותר לבלתי-אפשרי. לאויב היתה תצפית מצוינת על הקרקע שלפניו, ואש מרגמותיו היתה מדויקת-וכבדה. יחידה בגודל-כיתה, משהשיגה אור-היום כשהיא נעה מחוץ לקונו היתה, כרגיל, מתגלית מיד ונתונה לאש כבדה. כתוצאה מכך, היו הסוירים נערכים בלילה; והדגש הושם בהשגת הבטחון באמצעות מספר רב-ביותר של אנשים — דבר שגרע קשות מהניידות והתכליתיות של הפטרולים. נתיבי התנועה הפכו לדרכי שגרה, כשהן „מכסות“ רק את האזור הכללי שמיד לפני שרשרת מוצבי-החוץ. נוהג זהיר זה אפשר תכופות לאויב לקרב את מערכו אלינו, לבצע תצבורי-כוח ולארגן התקפות על מערכת מוצבי-החוץ שלנו — מבלי שכוחותינו ידעו כראוי על מאמציו בתחילתם, ומבלי שיוכלו להפריעם הפרעה של ממש.

לדיביזיית ה„מרינס“ היתה אמנם פלוגת-סויר, אך אפשרויותיה לא סוגלו מעולם כראוי ללחמת-חפירות. מעטים היו המקרים בהם יצאו פלוגות הסוירים שלה כה הרחק כפי שהיו עושות זאת פשיטותיהן, מדי לילה, של הפלוגות שבחזית. אחת הסיבות העיקריות לכך היתה, שחיילי פלוגת הסויר לא הכירו את השטח כה מקרוב כשם שהכירוהו חיילי הפלוגות הרובאיות.

היה זה בתקופות אלו, שהחמצנו הזדמנויות טובות לשליחת חוליות-סויר בנות 2 אנשים אל מערך האויב ומעבר לו, לפרקי זמן מיומנים ועד לשבוע ימים. אם כי דנו בכך תכופות ברמת הפלוגה, הרי מחשבה זו — על „הסננת“ פטרול-יצמד לבין עמדות האויב — הוטל עליה איסור בדרגים הגבוהים יותר, שמא יפלו מהם שוביים לידי האויב, אשר ישמשו לו מקורות אינפורמציה. ברם, בכך שהפעלתן של קבוצות סויר קטנות כאלו הנה אפשרית הכירו רבים מהמפקדים בדרגים הנמוכים, אשר נוכחו בקשיי ניהוג בפטרולים הגדולים, המסורבלים. כן ידעו הם כי פטרולים כאלה, עצמת אשם גדולה אמנם אך נקל בהרבה לגנותם מאשר צמד סוירים — הנה במהירות, וביתר שקט, בחשכת הלילה, שכן ככל שהיחידה קטנה יותר — כן יש ביכולתה כרגיל, לנוע יותר מהר והרחק יותר.

אשר לעצם האפשרות לחדור לעומק כלשהו לתוך מערך ההגנה של האויב — תוכנית דוגמתם של קוריאנים בודדים — „מסתננים“ אשר, בלכתם בלילה, היו חוצים בהצלחה הלוח ושוב את הקוים בין צפון קוריאה ודרומה כשהם נושאים עמם תשדורות ואוספים ידיעות. יתר על כן: הבריטים שב„דיביזיית ה-1 של חבר-העמים הבריטי“, שנמצאה חלק מאותו זמן באגף הימני של יחידות ה„מרינס“, היו משלחים בהצלחה חוליות-סויר בנות 2 אנשים וחללו היו חוזרות תכופות דרך עמדות ה„מרינס“. ולא זו בלבד, אלא שאף הפטרולים הגדולים שלנו, בגששם ובהלמם במוצבים החיצוניים של האויב בחשכת הלילה היו בהתחלה מפתיעים

אותו באחוז ניכר של המקרים. ודבר זה הוכיח את חולשתה של השמירה-הלילית אצל האויב.

ואשר לאפשרות כי יגלוך באור היום בשטח האויב באם נשארת שם בהחבא למשך היום — הרי ארעו מקרים בהם פטרולים של חיל ה„מרינס“ השיגו אור היום כשהם נמצאים במרחק רב למדי לפני מוצבי-החוץ שלנו. קבוצות אלו הצליחו להסתתר למשך היום בשכבם ללא תנועה — והיו חוזרים אחר כך בליל המחרת אל תחום כוחותינו.

הרי שהיה לפנינו ב־1952 וב־1953 מצב-ענינים אשר יכול בנקל להתהוות שוב במלחמות בעתיד. מצב, שבו חוליות בנות 2 אנשים, המצוידות בשביל לפעול עצמאית עד לשבוע-ימים בשדה, עשויות היו לאסוף ידיעות כאלה על האויב, אשר חרגו מתחום יכולתו המעשית של פטרול הסויר הגדול הממוצע. יכלו, אלה להיות ידיעות מגוונות מאוד: החל מציון מקומן של נקודות-כינוס לגייסות האויב, עמדות ארטילריה ומרגמות, תנועת גייסות ורכב ומנינים — ועד לבניית חפירות ובונקרים חדשים. חוליות צמדים אלו בצפותן על האויב מנקודות תצפית מוסתרות, יכלו לבלוש אחרי פעילותו הן בלילה והן ביום, במזג אויר קשה ובמזג אויר נוח, במלים אחרות — בכל אותם זמנים בהם התצפית האוירית הנה בלתי-תכליתית והאויב יכול על כן להתנועע בשטחיו באופן חופשי.

חוליות-סויר כאלו בנות 2 אנשים, יכלה מפקדת הגדוד לבקש שתשלחנה לסייר את שטחי האויב שלפני מערך הגדוד; ובקשות כאלו תאושרנה ותתאומנה בדרך הרגימנט (חטיבה).

בשביל משימה כזו, צריך היה לקחת מתנדבים ישר מהפלוגות הרובאיות הקדומניות; אנשים אלה עשויים להכיר-מקרב את השטח שממול יחידתם. המתנדבים יצטרכו להתאמן בקורס מיוחד לסיירות ולתצפית, באותם זמנים בהם שוהה פלוגתם מחוץ לקוים. חלק מקורס זה תהוינה סדרות-שדה בנות 3 או 4 ימים, תוך חיים בשדה ללא מחסה ועם מנות-חירום בלבד. בסדרות כאלו יהיו האנשים חייבים לפעול כשהם בלתי-תלויים לחלוטין באיזה שהם גייסות מכוחותינו אנה. כחלק מאימון החוליות ישמשו פיתוח התחמקות מגייסותינו לכל יבחינו בהן — וצפיתן הן בתנועותיהם של חללו. יהיה זה, כמובן, יתרון רב אם אמנם אימונם זה, כיצד „להוסיף-להתקיים“ בתנאים קשים, יוכלו צמדי הסוירים לקבל בטרם יכנסו לאזור הלחימה.

כמפקד בחוליה חייב לשמש קצין או מש״ק בכיר, וזאת מהסיבות הבאות: הוא ידע על מה לצפות; הוא יטיב להעריך ידיעות שנאספו, והוא יהיה מסוגל לקבל החלטות מהר יותר.

לאנשי החוליה ינתן תדריך במפקדת הגדוד לפני צאתה. תדריך זה חייב לכלול את כל הידיעות החדשות ביותר על השטח שהם עתידים להכנס אליו, וכן הוראות מפורשות על מה שעליהם לצפות. אחרי שיעינינו במפותיהם ויערכו

תצפית על ראשיתה של הדרך שיעברו בה, יבדקו שני הסיירים את ציודם — וימתנו לרדת החשכה. אנשי החוליה ישאו תת־מקלעים קלי משקל בשביל לתת בידם כוח־אש לטוח קרוב במקרה שיופתעו. יתר הציוד יהיה ברובו ציוד סיירים רגיל: נעלי סיירים, "כובעי גרב" פגיונות, מקצצ־חיל, מצפה, שעון ומימיה. כן יקחו אתם מנות־חירום קלות שתספקנה לשבוע ימים, משקפות, יריעות־איתות צבעוניות קטנות לאיתות למטוסים ותיק־מפות מוגן מרטיבות. השימוש במכשירי־אלחוט קטנים לא יבוא בחשבון עקב המרחק. יוצאת מכלל זה — האפשרות להתקשר ישירות עם מטוסים העוברים־מעל. אולם מכשיר אלחוט כזה חייב יהיה אזי להיות קל־משקל וקל־טלטלה במיוחד.

החוליה תצא אחרי רדת החשכה — יתכן בהתלוותה אל פטרול־סיור רגיל בגודל של כיתה, עד לנקודה הקרובה לקוי האויב, ואחר תפרד מעליו ותמשיך הלאה לבדה. היא תחדור לאטה בין עמדות האויב; יתכן אפילו שידרשו 2 לילות בשביל לעבור אל מעבר להם. 2 הסיירים יעצרו למנוחה בשעות האור, כשהם בוחרים להם — באם הדבר אפשרי — בתור מקום מחבוא בתואי קרקע השולט על סביבתו. זה לא רק יתן בידם אפשרות טובה יותר לצפות על האויב, אלא גם יפחית את הסיכויים לגילויים. כשהאחד מהם ישן, יתמיד השני במשמר ויצפה.

משימצאו מעבר לקווי הקדמיים של האויב תהיה האפשרות שיגלום מועטת אם יתרחקו מקרבתם של השבילים הראשיים ויצמצמו ככל האפשר את תנועותיהם בשעות־היום. בעורפם של רוב קוי החזית נמצאים אזורים נרחבים אשר הפטרול בהם נדיר — כגון אותן גבעות שמאחורי עמדותינו בקוריאה, מהן "מסתנני" האויב יכולים היו לבלוש באין מפריע אחרי פעילותנו.

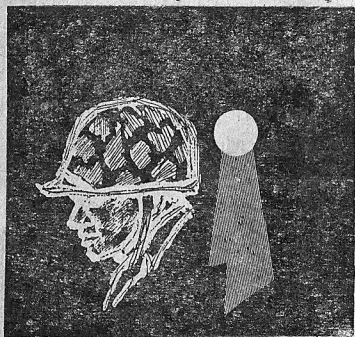
כדי להמנע מאש כוחותינו־אנו, יהיה צורך לערוך שיטת נקודות־ציון־מפה בטרם תצא החוליה למשימתה, בימים ידועים לא תהיינה נקודות־ציון מסוימות נתונות לאש ובאותם זמנים תשתדל החוליה להמצא במקומות אלה דוקא. אם ירשה זאת מזג האוויר, יטוסו אז מטוסים מעל לגזרות אלה כדי "לקרוא" תשדורות של יריעות־האיתות. כל אחד מהסיירים ישא יריעת־איתות קטנה עשויה משי, הצבועה בצבע שונה בכל אחד מצדיה — כך שיתאפשרו לפחות 7 צירופי־איתות שונים.

אם נשלחה החוליה למען משימה מוגדרת, הרי משהשיגה את הידיעות הדרושות — תחזור מיד. כן אם הושגה ידיעה חיונית — תמהר החוליה ככל האפשר לחזור אל המערך שלנו, ואילו בכל שאר המקרים תשהה החוליה בחוץ זמן ממושך ככל שניתן, כשהיא אוספת ידיעות על פעילות האויב, ורושמתן על גבי מפות. במקרה שיגלום, ישארו שני האנשים ביחד וינסו להבקיע להם דרך — עד שימלטו מהאויב או יהרגו. אם נהרג האחד, עדיין ימשיך השני במאמציו לחזור אל קוי כוחותינו־אנו עם הידיעות שהשיג.

בחזרה אל קוינו ישתמשו לשם הזדהות בסימני־הכר־לפטרולים שנקבעו מראש כשגרה; והחוליה תכנס בחזרה אל תוך המערך באחת מהנקודות האחדות שנקבעו לכך.

בפטרולים כאלה, הסיכון הוא עצום; ברם שוב ושוב הוכח, כי אדם אחד או שנים, שאומנו כהלכה, יכולים להשאר — מבלי שיגלום — בכל הסוגים של שטח שבידי האויב — אם רק ישמרו על חוקי־היסוד של הסיירות. צמצום תנועותיהם עד למינימום — הרי הוא בגדר הכרח. לנהוג באותה סבלנות שציינה את הסייר במלחמות באינדיאנים, ואת הצייד מ־המערב הפרוע" שבימים עברו; ללמוד לחיות ולנוע בלילה — אלה הם היסודות שחילינו חייבים לסגלם־מחדש על מנת שיוכלו להחזיק מעמד בתנאים כאלה.

יחידות־סיור ועירות, בעלות מידה רבה של ניידות וכושר־סבל, יתכן מאוד שיהיה ויהיה להם מקום בכל מערכת־עתיד של חיל ה"מרינס". הן עשויות לשמש כ"עינים" למפקדות שבדרגים נמוכים־יותר. האימון לקראת משימות כאלו צריך שיתחיל היום, במסגרת מרכזי ההדרכה לאימון־רגלים־מתקדם שבעות־השלוש — כשדגש מיוחד מושם ב"כושר הקיום" ב"כושר־להתקיים" של הפרט בשדה למשך פרקי־זמן ממושכים.



העיטור בו זכה מחבר המאמר בתחרות־רשימות מטעם "הת"אגדות צבא־הצי".

ה'27 במארס - בניקולאיב

(פעולת מחץ של פלוגה בסירות)

קול. לויט. ו. פ. פראנק.

לראשית האביב של 1944, פנו חליפות הגאות והשפל שבמהלך הקרבות בחזית אוקראינה יותר ויותר נגד הכוחות הגרמניים. הלחץ הרוסי אילץ לאט לאט את הגרמנים להסוג אחור, כלפי הנהר בוג והבסיס החשוב שבניקולאיב. כאן נמצאו המספנות, אשר בהן היה נערך בדק ספינות צי המלחמה ואניות האספקה הגרמניות. הבקעת קוי ההגנה הגרמניים ותפיסת הנמל עלולים היו לגרום להתהוות בליטה רבתי אל תוך הקוים הגרמניים.

לפי הערכת המטה הרוסי, עשויה היתה נחיתת הסתערות בעורף הקוים הגרמניים למשך לאותו מקום חלק מכוחות ההגנה הגרמניים ולזרוע אנדרלמוסיה בעורף הגרמני. ההתקפה נועדה לשחרר ה'27 במארס 1944. הפשרת השלגים, הבאה עם ראשית האביב, כי בר החלה לאורך אפיק ההתחזות (הדרומי) של הנהר בוג, וגשמי האביב המוקדמים היו כבדים, ונישאו ע"י רוחות חזקות. הבוג היה שוטף ועובר על גדותיו. נוסף על כל אלה, באו הגלים החזקים, שנחבטו והועלו ע"י הרוח. בלילה מעין זה, ליל ה'26 במארס, החלה הורדת האנשים והציוד לספינות.



מפה כללית של אזור הפעולה

ליד הכפר הקטן בוגיאבולנסק הסמוך לשפך הנהר בוג, כונסו 7 סירות דיג נושנות. תיבות תחמושת, אספקה ותרמילי עזרה ראשונה הועמסו לתוכן; אח"כ הושמו בהן התותחים הנגד-טנקיים והמקלעים. כאשר הכל היה מוכן, תפסו במהירות את מקומותיהם הגייסות, החמושים בתת-מקלעים, ואתם ארגזי רימונים. ללא רעש התרחקו הסירות מהחוף ונעלמו לתוך חשכת הלילה הסוער, בנועם כלפי יעדם המרוחק 15 ק"מ.

כוח הסתערות זה היה קטן ומנה כ-70 איש. אולם היה זה כוח מובחר, שנברר

מתוך מאות מתנדבים. חמישים מש"קים ומלחים מחיל הרגלים של הצי הסובאטי היוו את גרעין הכוח. אליהם צורפו 12 פלסי-קרב, וכן היו בפלגה חמישה קצינים. מפקדה היה לויטננט-קשיש אולשנסקי. אולשנסקי, שהיה קודם לכן קצין צי, הצליח סוף-סוף לקבל העברה לחיל הרגלים של הצי והשתתף כבר בכמה נחיתות-סער, בתוכן אחת, שהיתה כמעט זיהה במטרתה עם זו שבה החל עתה.

לכות זה היתה משימה, אשר בתנאים תקינים היתה קשה לביצוע. משימה זו היתה, לבצע הסתערות מאחורי קוי האויב, בחוף הגבוה שבכניסה לנמל — ולהחזיק בקרקע זו. כדי לעשות זאת, נדרש אולשנסקי להניע את כוחו מבלי שיתגלה, לאורכו של נהר, אשר שתי גדותיו הוחזקו על ידי הגרמנים. משתבוצע הנחיתה, היה עליהם להחזיק ביעד בכל מחיר.

הפלגה, בשבע סירותיה הישנות והדולפות, התקדמה לאטה על פני הנהר. הרוח גברה, הגלים נשברו מדי פעם על הסירות ושטפון. אלה שלא עסקו בחתירה, שאבו ללא הרף את המים בכובעי הפלדה שלהם. יותר מפעם נראה, כי סירה זו או אחרת תשקע למעמקי הנהר. תוך שאיבה וחתירה, התקדמה הפלגה, וזמן קצר לפני עלות-השחר הגיעו אל הכניסה לנמל.

סיירים חמקו לחוף, וללא רעש הכריעו את מוצב-החוף הגרמני. הפלסים סימנו שביל-דרך בשדה מוקשים. הגייסות עם הציוד נעו במהירות לתוך 3 בניני הנמל, אשר העיקרי שבהם היה בנין-לבנים, והפכו אותם לנקודות-בצורות. עם עלות השחר, החל בכל החזיתות הקרב על ניקולאיב — ובמיוחד התלקח הקרב נגד עמדתו של אולשנסקי.

בדאגם כנראה לגורלו של מוצב-החוף, שלחו הגרמנים פלוגה, כדי לחקור במצב. אולשנסקי הניח לגייסות אלה להתקרב, עד שניתן היה ליפול עליהם מן המארב. הגרמנים הטילו אזי לקרב את יתרו של הגדוד, אולם הוא לא יכול היה לעקור את הכוח הסובאטי. הגרמנים, שלא ידעו מה גודלה של היחידה המתגוננת, וידעו רק כי היא לחמה בתקיפות, תקפו את העמדה בשני גדודים נוספים, שנשתייעו בשריון ובארטילריה.

ההסתערויות הגרמניות באו בזו אחר זו, והגם שעלה בידם להתקדם פה ושם, הרי לא יכלו לכבוש את העמדה הרוסית. אש הארטילריה והשריון הגרמניים היתה מדויקת, וזורק-להבות שילחו מבעד לחלונות זרמי מות איום. פלגתו של אולשנסקי החזיקה בכל זאת מעמד. היא לחמה מתלון לחלון, כשהפצועים ממשיכים לירות עד מותם — או עד אבדם את הכרתם. המגינים ביקשו באמצעות האלחוט הנחתת אש ארטילרית לאזורים מסוימים. שטח הנמל הפך לעיי-חרבות. כשדלקות ועשן משתוללים על פניו. ההתקפות נמשכו כל היום ולתוך הלילה, כששורות המתגוננים הולכת ומתדלדלת לאטן. עם מותו של הקצין האחרון, קיבל רב-טוראי בוכאבין את הפיקוד, והלחימה נמשכה בין החרבות.

עם שחר ה'28 בחודש, פרצו הכוחות הסובאטיים לתוך העיר והלאה, אל

המשימה - אליגטור

(התכונה לקראת לכידת אי)

ג'ימס א. מיצ'נר.

יום אחד בירח נובמבר 1942 נועדה חבורת אדמירלים בבנין הצי בושינגטון. הם דנו על נצחוננו המוגבל בים האלמוגים והעריכו סיכויינו בקרב בגואדאלקנל, ובהתקרב הדיון לסימום קם הקצין ששימש כיו"ר ואמר "הבה ונכבוש את קוראלי". החלטה זו היתה תמוהה ודמיונית. כוחותינו היו מרוחקים אותה שעה יותר מאלף מילין מוחזקים בידי האויב, מאותה קוראלי. בקושי היו בידינו די מטוסים בשביל להגן על ה"מרינס" בגואדאלקנל, ויכולתנו להחזיק את אשר תפסנו ולעכל את אשר החזקנו היתה מוטלת בספק. תוצאות המערכה באוקינוס השקט טרם הוכרעו כאשר האנשים בושינגטון נמנו וגמרו לכבוש את קוראלי.

ברוסיה הגיעו אנשים בעלי דמיון לאי־ישוער הדומים לאלה, להחלטות דמיוניות דומות. הם התעלמו מהעובדה, שפון פאולוס היה בשערי סטלינגרד. הם היו אומרים: "לאחר שנכבוש את ורשה, נפרוץ ונעלה על פוזנן. אם יהיה צורך, נעקוף עיר זו ונכה לכיוון האודר. זהו הדבר שנעשה".

ובלונדון, התעלמו אמריקאים ובריטים מרומל העומד על מפתנה של אלכסנדריה ודנו בקור רוח "לכשנגרש את רומל מטוניס, וכאשר אתם האמריקאים תצליחו במבצע אפריקה" שלכם, ננחות באורח זה בסיציליה".

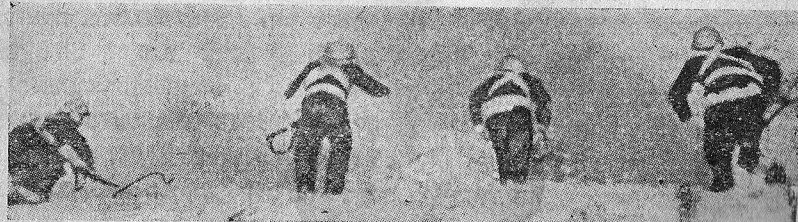
עובדת התגשמותם של חלומות פאר אלה היא מפלאי דורנו. הזדמן לי לראות, מדוע הצליחה התקפת קוראלי. היה זה בזכותו של "אליגטור". מסופקני אם מבצע כל שהוא, אשר עתיד אני ליטול בו חלק, תהיה לו אותה משמעות לגבי ידי. "אליגטור" היה קודם כל נצחון המוח, ואח"כ - הכוח. זהו נצחון הרוח והתגלמותה בחומר. לי, אשר ראיתי את המבצע רק בחלקו ולמקוטעין, היה בו משום הוכחה ניצחת, כי בני הדמוקרטיה, יהיו תמיד שוֹי־עצמה לאלה הבזים לדמוקרטיה; כי היתה זו קבוצה ממוצעת של אמריקאים יודע־עמל אשר יירי את ה"אליגטור".

ראשית, העבירו האדמירלים בושינגטון את החלטתם לכפופים להם. "אנו נכבוש את קוראלי!". אחד מאלה סח לי אחר כך, כי ראשו היה סחרחר עליו

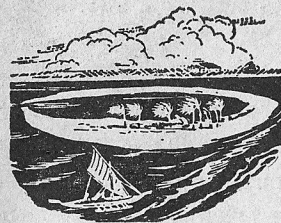
מעבר לאזור הנמל. שעה שהתקפה העיקרית גרפה ונמשכה אל מעבר לאזור הנמל, יצאו אנשי־כוח־הנחיתה הנותרים מן החרבות - משימתם הושלמה. פיוס

סיפורה של הסתערות זו הוא תרגום מדויק רוסית על הקרב. אכן טיבו הזועם של אותו קרב עלול להיראות אף כמופרז וכדבר שלא־יתואר, באשר למידת יכולתה של פלגה קטנה להדוף התקפות הבאות בזו אחר זו, והנתמכות היטב בכוחות מסייעים.

התקפה זעירת־ממדים זו בניקולאיב היתה טיפוסית לאותו אורח, בו הפעילו הכוחות הסובאטיים הסתערויות מן־המים, כדי לסייע ע"י הסחה למאמץ העיקרי. דוגמא זו מבליטה את העובדה, כי כוח קטן שאורגן כנדרש, החדור החלטה להשיג את יעדו והמונהג בתקיפות - יש ביכולתו להשפיע על מהלכו של קרב במידה העומדת מחוץ לכל יחס לגודלו. הגורמים "הבלתי־נמדדים", כגון תקיפות, אמונה וכוש־רעש - יש בהם כדי להוסיף עצמה רבה יותר, מזו שיכולים להעניק מספרים וכלי נשק בלבד.



עם שמעו דברים אלה. „לכבוש את קוראלי! חרי דומה הדבר לרעיון חסר השחר, שנקום ונכבוש את רבול, טרוק או פלאו — באותה שעה היה זה מגדל פורח באויר.“ אך הוא וששים קצינים בכירים אחרים, החלו את מבצע כיבוש קוראלי. מומחים מכל ענפי השירות עשו ימים כלילות, כדי ללמוד את בעית קוראלי. שרטטו מפות, נדרשו להכין מפות מושלמות של קוראלי... וכן מפות ארבעה איים נוספים, כדי שאיש לא יוכל לאמר בודאות: „קוראלי על הפרק“. עד מהרה התברר, כי אין בנמצא מפות מוסמכות של קוראלי. חודשים לאחר מכן, עבר בגניבה, במהירות גדולה, מטוס בודד בלתי מזוין מעל לקוראלי. כך צולם האי... וכן ארבעה נוספים, וכמה ממטוסים אלה לא נראו יותר.



„אטול“ 1905

לילה אחד הנחיתה צוללת לחוף קוראלי ששה אנשים, לסיור. הם חזרו, ואילו האנשים אשר נודחלו לחוף האי האחר, לא חזרו יותר, אך גם ברגעי העינויים האכזריים ביותר, לא היה בידם לגלות דבר על המבצע, כיון שלא ידעו דבר. תוך חמישה חודשים צוירו המפות הראשונות של קוראלי. דיוקן הגיע עד ל-60%. כל טעות עלתה בחיי מאות אנשים, ואילו מאות אחרים חיים וקיימים, בזכות אותן מפות והפרטים המדויקים הרבים שבהן.

האדמירל אשר עליו היה להקצות את המשחתות לצורך המבצע, התעמק בחקר שמונה-עשרה או עשרים אפשרויות. אם סכנת הצוללות תפחת תוך ארבעה חודשים; אם נוכל למשוך ולהוציא 12 משחתות מאזור האיים האלאוטיים; אילו היינו צריכים להגן רק על 8 נושאות מטוסים; אם נוכל לעמוד על דרישתנו להשתמש רק באותן אניות משא שמהירותן מגיעה ל-16 קשר; אם יכולים אנו לסמוך על מתן תחזוקה ובדק לאניותינו בבריטביין שבאבסטרליה; אם נמלי קמדן וסיאטל שבמערב ארה"ב יכולים להספיק ולהשלים למועד את בדקן וצידון של הסיירות להן נהיה זקוקים; אם את המלאכה ניתן יהיה להטיל על שכמן של משחתות-ליווי; אם נסיון הפלישה הנעשה עתה בצפון-אפריקה יצריך כי כל המשחתות תוקצינה בשבילו; אם נוכל לעת עתה לשאוב רבות ממקורות העזרה של הצי אשר למק-ארתור; אם, ארבעה שבועות לפני יום „ע“, יוסיפו הדוחים המגיעים מקוריאה להיות רצויים, באשר לעריכת כוחות הצי היפני ותנוחתם; אם את רובן של סוללות החוף נחליט לשחק באמצעות הרעשה-מן-האוויר; אם במערך-כוחותינו שבאי מידויי יהיה מצוי אותה שעה „הפרש הבטחון“, המבטיח בפני היוצרות יחסי כוחות לרעתנו; אם יהיה לנו כיסוי אוירי חזק כמתוכנן; אם נוכל להפסיק זמנית את תנועת כל הסיירות במרחב שמדרום לפרל-הארבור; וכן הלאה וכן הלאה — עד שנשקל ונחקר מספר מהמם-ממש של אפשרויות שונות. אולם כאשר בעיות אלה מובאות בפני איש אשר כל חייו הם קודש לים, וכל טעם חייו הוא לפתור בעיות

דחופות מסוג זה, ואותו אדם מקדיש לבעית ה„משחתות בקוראלי“ ארבעה חודשים. כי אז ניתן לצפות להחלטה שקולה ובנובה.

גישתו של חיל הרפואה לבעיה היתה שונה במידת מה. הם שנו ולמדו כל נחיתה ימית אשר קורותיה נרשמו. נחיתה בכוחות גדולים — או קטנים; בים סוער — או שקט; נחיתה עם חיפוי אוירי, תחת התנגדות אוירית חזקה — או בינונית, וללא התנגדות אוירית כלשהי; נחיתה באזור הטרופי, בארקטי ובאזור הממוגז. נחיתה שלרשותה אניות בתי-חולים, ונחיתה אשר בה טובעו אניות אלה. למעשה, בענינים בהם לא נמצא הנסיון מספיק לקביעת הלכה, ישבו הרופאים על המדוכה וניסו להעלות בדמיונם את העלול להתרחש. באטיות רבה, ותוך תיקונים ושינויים, החלו לערוך את הטבלאות. „בנחיתה הנערכת בחוף מוגן בסלעי אלמוגים, בשעות גאות, נגד עמדות אויב מהוממות אך פעילות עדיין — יש להניח כי מספר הנפגעים יהיה כדלהלן...“ מומחים פיתחו את ההנחה (הניתנת לשינוי) „על כל 100 נפגעים בפעולה זו, אפשר להניח בבטחה כי יתחלקו בין סוגי הפצועים הבאים“. וכאן בא פירוט האחוז המשוער של נפגעי גפים, בטן, ראש, זרועות מנופצות, פנים מעוכים, עינים שאבדו לנצח, אשכים הרוסים ורגלים קטועות. וכאן החלו אנשי בתי-החולים להשמיע דברם — „כפי המוכח מהטבלאות המצורפות יש להקצות למשימה זו $\times \times$ אניות בתי-חולים מצוידות ב- $\times \times$ מיטות. מתוך $\times \times$ המיטות, חייב אחוז $\times \times$ להיות מיטות מטלטלות לצורך טיפול בפצועים מהסוגים הבאים...“.

לאחר מכן נקבע מספר המנתחים, מספר החובשים הקרביים, מספר האחיות וחלוקתן הרצויה; מספר המומחים לפצעי ראש, רופאי עינים ומומחים לדרכי השתן. נקבע מספרם של שולחנות הניתוח, וכן של כל פריטי הצידוד האחרים. נערך סקר על כל בתי החולים והמתקנים הרפואיים שבין פרל-הארבור ופירת. „לראשית המבצע, יש להניח בבטחה כי יהיו לנו בתי חולים בגואדאלקנל, באיי ראסל ומונדה; יהיו לנו מתקנים רבים יותר בהברידיים-החדשים ובנומאה; וכי תכניות הבנין המתבצעות באבסטרליה ובניו-זילנד יושלמו. פירוש כל אלה הוא, כי יעמדו לרשותנו לפחות...“ ארבעה מחסנים רפואיים נבדקו לפני-רולפנים, כדי להבטיח שמלאי הצידוד, פלסמה, תחבושות, מכשירים, תרופות וכל מכשיר רפואי שרק אפשר להעלות על הדעת ימצאו בכמות הנחוצה. „אם, כפי שניתן להניח, יעמוד לרשותנו לזמן מה מסלול נחיתה מתאים, נניח במקום כגון קונורה, הרי יהיו לנו 14 מטוסים להובלת פצועים, שיוכלו לפנות פצועים קשה בקצב של...“, בקודח זו הפסיק רופא-צי בכיר את כל הדיונים.

„הבה נניח עתה“, פתח ואמר, „שכל המבצע הזה יהפך למהומה-רבתי. נניח לרגע, כי אחוז נפגעיו הגיע ל-25%. כי הצורך בניתוחים הוכפל. כי מספר נפגעי הראש עלה ב-200%. מה נעשה אז?“ על כן שבו הרופאים וערכו את טבלאותיהם מחדש, ודשו בכל פרט קטנטן של נסיון העבר. בזמן זה חזר לושינגטון רופא,

אשר עמד בראש יחידה רפואית בגואדאלקנל. הוא הועמד במשך 3 ימים במטר שאלות של חבריו. הלוחות עודכנו שוב. רופא בריטי ששהה בושינגטון בדרכו בשליחות רפואית לרוסיה, נחקר במשך יומים. הוא השתתף בקרבות בכרתים. בתהליך אטי, תוך סבלנות ללא גבול, בחששנות מתמידה, אך תוך תקווה, בנו הרופאים את טבלאות תחזית הנפגעים שלהם. זמן רב לפני שהפליגה האניה הראשונה לכיוון קוראלי, כמעט לפני שהמפציצים ארוכי-הטוח החלו בריפוף המקום, הוחל בכתיבת ההיסטוריה הרפואית של המבצע. ובדומה לכל תחזית מסוג זה, היתה היא עקובה מדם, אכזרית וחסרת רגש. במידה בה מספר נפגעינו יהיה קטן מתחזית האימים של הרופאים, כן יגדל נצחוננו. אם יהיו נפגעינו מחצית או שליש בלבד מן התחזית, כי אז מאות ומאות משפחות בארצות הברית ידעו פחות צער מהצפוי להן. במקרה כזה, יוכל אדמירל קסטר לדחות את תוצאות המערכה במלות הקסם „אבודותינו היו קלות מהצפוי“. הדבר מוזר. אותם אנשים המהווים את ההפרש בין מספר התחילים הצפוי ומספרם במציאות לא ידעו לעולם, כי הם היו בעלי המזל. אך תבל כולה תהיה עשירה יותר בזכות חייהם.

בשלב זה היה הכרחי להגדיל יותר ויותר את מספר השותפים לסוד מבצע קוראלי. שבעה חודשים עברו. לחש מעודד חלף בצי, „מכה רבתי על הפרק“. כל אחד היה ער ללחש רחש זה. שוליות סיפונאים המשרתים על ספינות גרר באחד מנמלי אבסטרליה ידעו, כי „משהו מתבשל“. נערים יפניים קטנים המצחצחים נעלים בפרל-הארבור ידעו זאת, וכן אף המוכרות הצרפתיות בחנויות נומאה. אבל היכן תונחת המהלומה? מתי נועדה לפגוע? חלפה כבר מחצית שנה ויותר מאז התקבלה ההחלטה. עדויות לקיומה היו בכל מקום; אבל הסוד עצמו היה שמור עדיין. עתה נזקקו לאורה, בו ניתן להוכיח את הסוד מבלי לגלות את תכנונו.

„אליגטור“ היה שם הצופן שנקבע. היה זה מבצע „אליגטור“. עתה ניתן לגשת לקביעת הפרטים המעשיים. במידת האפשר, הושמטו השמות. הופיעו משפטים כגון אלה: „אליגטור“ לבטח יקניז את דמו של הצי היפני... „אליגטור“ יודקק לפחות ל-20 מטוסי-נוסעים במשך פרק הזמן... „שבועיים לפני יום ה'ע' של „אליגטור“ יפוגו בתיה"ח שמדרום ל...“. השלמת הנספחים וההוראות המפורשות החלה. מכוונות ההכפלה החלו לפעול, וליד משרדים מסוימים הוצבו יומם ולילה זקיפים מזוינים. „אליגטור“ החל להתממש.

ביום בו הוחלט על פעולת קוראלי, עזב קפיטן סמואל קלי, ממטה צי ארה"ב, את ושינגטון לכיוון האי אפיט שבאיי ההברידיים-החדשים. עליו הוטל לקבל את הפיקוד המלא על כל מתקני האספקה שבאזור זה, ולהיות נכון לספק ולשרת מהלומה רבתי. „אסור שאיזה שהוא דבר יפריע לניהול התכליתי של משימה זו. כל מעמדנו באוקינוס השקט מותנה במבצע זה“.

אותו זמן עצמו נשלח קפיטן שעבד במחיצתו של אדמירל קינג, עם הוראות בעל-פה בשביל אדמירל קסטר, הקצינים הבכירים בפרל-הארבור וגנרל מק-ארטור. קפיטן זה לא ידע דבר על שליחותו של קפיטן קלי, ושני קצינים אלה טסו באותו

מטוס עצמו לעבר האוקינוס הדרומי, כשכל אחד מהם תוהה על משימת רעהו. בינתיים, בושינגטון, התקדמה הכנת התכניות ככל שהיה רק אפשר. בחבילות שמורות היטב הוטסו התכניות לפרל-הארבור, ושם המשיכו אדמירל נימיץ ומטהו בעבודה ועיבודן לצרכיהם-הם.

יום „ע“ לא נקבע סופית, אולם כשהוגשה התכנית לאדמירל נימיץ כבר לא נראתה כה טפשית כבשעה „הוטלה“ בושינגטון. כששמעתי על כך בשלב הרבה יותר מאוחר, נראה מבצע זה כמהלך הגיוני ומחויב המציאות. אולם באותה שעה בה נוכחתי אני, עד כמה היה המבצע הגיוני, כבר נמצא תכנונו בשלב מתקדם כזה, שרק שואה בלתי רגילה יכלה למנוע את ביצועו. סבורני, כי בכך טמון סוד הלוחמה האמפיבית החדשה.

מכוונות ההכפלה בפרל-הארבור פעלו קשה יותר, ובמשך זמן ארוך יותר, מאלו שבושינגטון. מדי יום ביומו נוספו פרקים חדשים לסיפור-תכנונו של „אליגטור“. פרקים ישנים תוקנו או הושמדו, ובכל זאת לא היה עדיין בדפוס רמז כלשהוא בדבר מקום פגיעתו של „אליגטור“. נתון אחד היה ודאי — כי מספר עצום של אניות יטול חלק במבצע. פרקי הפתיחה הסודיים-מכל-סוד של „אליגטור“ טרם הודפסו, ולא היו עתידים להדפס עד השבועות האחרונים שלפני היום הגורלי.

בשלב זה של ההתפתחויות נשלחתי לפרל-הארבור לפי הוראות לא ברורות. חשדתי אמנם, כי נסיעתי כרוכה בצורה זורא-אחרת, עם המהלומה העומדת ליפול. חשבתי, כי המטרה תהיה אי קטן בקרבת בוגנויל. ברגעי התלהבות מועטים חשבתי אף על קויאנג. קוראלי לא עלתה מעולם בדעתי.

נחתתי בשדה התעופה ופניתי ישר לפורד-אירלנד, מקום ששוכנתי עם ידיד ותיק — סגן אינגליש. זמן מה לאחר מכן הגיע טוני פריי בענייני, ושנינו רבצנו בשמש, החלפנו רכילות והמתנו במשרדים משעממים. כיון שהייתי בלדר מוסמך וחסר תעסוקה, נשלחתי למידוי עם מסמכים הקשורים ב„אליגטור“. לא התרשמתי מאי זה. לא היה זה אלא חול וסלעים במרחבי הפסיפיק החדגוניים. מאז כבר חשבתי כי מיליוני אמריקאים, בהווה ובעתיד, יראו את גואדאלקנל, ג'ורג'יה החדשה, וקוראלי, כפי שאני ראיתי את מידוי באותו יום חם*. האיים אשר נשאר חרותם בזכרוננו אינם לגבי אחרים אלא רצועות ג'ונגל או פירורי חול. כי מאותם אחרים אין לדרוש שיבינו: הם לא היו שם.

לבסוף יצא טוני לסג'יפוינט, נקודה נשכחת באיי שלמה, אינגליש יצא לאי-שם אחר, נאותר אני לבדי בחדרים אשר בפורט-אירלנד. קצינים צעירים במאותיהם נקהלו בימים מתוחים אלה שבטרם המהלומה הגדולה ולאחר ראיון קצר נחפזו לאיים עליהם לא שמעו, לאניות לא ידעו. אני שהייתי ושהייתי ועסקתי בעניינים הרגילים, בהם עוסק כל אחד בפרל-הארבור. אך משום מה הטיל עלי הציבור הגדול הזה מוראו וטעם רע לא סר מפי. אנשים אחרים נתנסו בכך בדומה לי —

* במידוי נערך אחד הקרבות המרים ביותר של מלחמת האוקינוס-השקט.

בקליפורניה, באוקלהומה ובניוירוק. הם נמצאו בבית ובכל זאת לא סר טעם רע מפיהם, כי אף לא צייקו ואף לא פורטוורט יש בכוחם לנחם אדם, אשר היה באיים ויודע, כי פעולה רבתי עומדת להתחולל. אשתו ואמו ישנו לו, כי הוא בביתו ויצו עליו לשכוח את המלחמה, אך בתוככי לבו יודע הוא בכל זאת, כי אין הוא שרוי בצל קורתו.

הייתי שרוי במצב רוח זה כשנקראתי יום אחד להתייצב במשרד הצי, והפעם — לא לשוא. ניתן לי תיק בעל גודל בינוני וכבד באורח בלתי רגיל, ונאמר לי כי עלי להטיל תיק זה הימה במקרה שמטוסנו יפול למים; התיק נעשה בצורה שישקע תוך 8 שניות. ניתן לי אקדה, וסרג'נט מחיל הנחיתה כשומר מזוין. בליווי משמר מזוין נלקחתי למטוס ממתין. שבעה קצינים אחרים היו במטוס, ומובטחני, כי לפחות אחד מהם נועד לשמור אותי, אבל לא יכולתי לזהותו לבטח. אותו לילה שהינו בפונפוטי, שאינו אלא פסיק באוקינוס. שני זקיפים הוצבו ליד מקום מגורי, שנועד לי בלבד ללא שותף. בבוקר נשנה התהליך של היום הקודם, ויצאנו מפונפוטי לכיוון קלדוניה החדשה.

כשהיינו במרחק של שעת טיסה אחת מנומאה, מקום מפקדתו של אדמירל קסטר, נתקבל דוח על מזג אויר בלתי נוח, וכיוון המטוס שונה לפליידה-גאיאק, מסלול נחיתה במרחק מה מנומאה, שם נחתנו נחיתה קשה וטולטלנו טלטלה הגונה. כאן היה עלינו להגיע להחלטה קשה. הנטוס לנומאה במטוס קטן יותר? הנסע לשם בגיפ? או נשאר במקומנו עד הבוקר. הוחלט להמתין שעה אחת ולנקוט אחרי כן בדרך הראשונה.

מטוס צי הטיס אותנו, ואז נודע לי מי מחברי הקצינים היה שומר ראשי הנוסף. היה זה ברנש, שחזותו כשל פקיד בנק. במטוס הדחוס התנכרנו זה לזה ולא הראינו כי יודע האחד את פשר נוכחות רעהו. במגנטה שוב נחתנו נחיתה מסוכנת, וגם „פקיד-הבנק” וגם אני היינו מבוהלים במידה ניכרת כשיצאנו את המטוס. מזג אויר קשה שרר על כל סביבותינו ותמהנו כיצד הטיב הטייס למצוא דרכו בחשכת העבים.

שוב המתינה לנו מכונית חמושה, ופנינו מיד למטהו של אדמירל קסטר. כאן המתין לנו האדמירל. שלשתנו — אני, „פקיד הבנק” וסרג'נט הנחתים הגשנו לו את תיק המסמכים.

אדמירל קסטר לקח את התיק לחדרו ופתחו. הוא הכיל ספר משוכפל, 35 ס"מ אורכו ו-21 ס"מ רוחבו. בספר היו שש מאות ושנים עשר דף ו-6 מפות. הדבר המדהים ביותר בספר היה הדף הראשון: המשפט הראשון הכתיר את המשימה העתידה לבוא בשם „אליגטור”. המשפט השני היה קצר. נאמר בו בפשטות, „התקדם לקוראלי והערך סביבה להתקפה”.

לאטו, כאדם אשר זכה במהדורה עתיקה של כתבי שקספיר אחרי שנים שחלם על כך, דפדף אדמירל קסטר בנחותא בדפים הראשונים, הסודיים-מכל-סוד.

האניות שבכוח המשימה שלו הוקצו למבצע, נקודות המפגש נקבעו. צוין מקומה של כל אחת מהאניות בשעות 1200 ו-2400 של כל אחד מחמשת הימים הקודמים לנחיתה. מסכי-האש, המבנים של הנחתות, הרכב ההפצצה האוירית, שמות צופן לשעות שונות, ערוצי אלחוט, תנוחתן של נקודות הציון וכל פרט אפשרי אחר, אשר ביכולתו לתרום להצלחת הפעולות נגד האויב — כולם ניתנו במספר הדפים הראשונים, ורק עיתוי יום ה"ל נעדר.

האדמירל עבר על דפי הפתיחה ו„טבל” באקראי בספר עב הכרס. למשל: דף 291, „בעונת שנה זו אין לצפות להוריקנים, אם כי נרשם הוריקן אחד שפגע בשנת 1897 בנקודה המרוחקת 380 מיל דרומית-מערבית לקוראלי. מתוך הנחה כי יתחולל הוריקן, הרי יהיה מסלולו הצפוי...”

בדף 367 קרא קסטר כי „יש להניח כי הילידים בקוראלי יהיו עוינים. השלטון הממושך והגס של הגרמנים לא רוכך גם בזמן היפנים, תחת לשנוא את השלטון היפני ימצאו אותם האמריקאים אדישים, ויתכן אפילו עוינים. בשום פנים אין להשתמש בילידים כרצים, שליחים או צופים. אם יפלו בשבי, או יכנעו מרצונם — יש לחקור אותם”.

בדף 401 סופר לאדמירל כי הפירות בקוראלי דומים במידה רבה לפירות הנפוצים באיים הדרומיים יותר, ולפי הכלל המקובל באוקיאנוס השקט: „באם משהו טוב לעין, ריחו נעים וטעמו ערב — אכול אותו”.

בדף 492 התעכב האדמירל, „יש לצפות לאבדות כבדות. יש לשער, כי הנחיתה ב„חוף הירוק” תעורר אש מאנפלות אשר תכוונן גבוה למדי. מספר פצועי החזה, ראש ופנים יהיה גבוה מאשר בכל מבצע קודם. אם בוצר החוף הירוק, מאז הסורים האחרונים בדצמבר, ע”י מכשולי תיל דוקרני, כי אז יגדל מספר האבדות. יש לדאוג לכך, שכל אניות בית-חולים, בתי-חולים שדה, ובתי חולים בסיסיים שבאותו אזור יהיו מצוידים כראוי לטפל במספר מוגדל של פצועי ראש וחזה. דבר זה הנו הכרחי”.

בדף 254 נחזה לילה בהיר, בין השעות 0100 ועד 0515. השפעת אור הלבנה על הבלטת צלליות כלי השיט מותנה בקביעתו הסופית של יום ה"ל. אולם יש לזכור, כי אף חרמש ירח דק דיו כדי להביא לתוצאות אלה. אפילו אור כוכבים באזור הטרופי דיו, לפעמים, כדי להבליט צללית של אניה מלחמה.

אדמירל קסטר סגר את הספר. על כריכת הקרטון החום שלו היה רשום „אליגטור”. אותה שעה נחקרו ונלמדו „אליגטורים” דומים. ע”י אנשים האחראים לפטרולי הצוללות, לאניות המשמר, למבצעים האויריים, לתנועת אניות המלחמה ולהספקה. כל אחד מאנשים אלה — ונקל להבין מדוע — אמר, בסגרו את הספר אחרי רפרוף ראשוני „ובכן, מעכשיו — הדבר נתון בידי”.

יום ה"ל יקבע בשלב מאוחר יותר, וקצין-שליח כמוני יטוס תחת שמירה מעולה לאיים שונים, וכמוני, תראה חזותו כבלתי הולמת תפקיד זה, ולכל

מבצע מוסקטיר

(מבצעים אנגלו-צרפתיים נגד פורט-סניד — 1956)

כריגדיר ס.נ. בארקלי

בדרך כלל אין זה מן התבונה לכתוב היסטוריה צבאית מיד לאחר המאורע. רק נדירות ניתן להשיג את העובדות המדיניות והצבאיות כולן בטרם עבור זמן מה; לפעמים שנים. הנחיתות האנגלו-צרפתיות בפורט-סניד בסתיו 1956 אינן יוצאות מכלל זה; אך למבצע נודע ענין כללי כזה עד כי רצוי כי תנתן בהקדם הערכת-מה למאורע.

המחבר מכיר בכך כי במאמר זה עלול להפקד-מקומם של גורמים חשובים שטרם גולו ברבים, וכי עלולות לחול בו טעויות עובדתיות בענינים שניים במעלה. ידיעה זו הדריכתו בכתובת המאמר.

נתונים מוקדמים

בסוף חודש יולי 1956 הכריז הרודן המצרי קולונל נאצר כי הוא הלאים את תעלת סואץ, אשר לעתיד תנהל על ידי מצרים. אין כלל צורך לדון במשמעויות החמורות — המדיניות הכספיות והמשפטיות — של פעולה זו, אשר ברור היה כי נגיעה נגידה ביותר לבריטניה ולמדינות אחרות ביחוד למדינות אירופאיות. התוצאה המידית היתה ירידה במספר הספינות העוברות בתעלה, והצטברות של אניות המחכות לתורן בשני קצותיה — וזאת בגלל ירידה כללית ביעילות התפעול והסתלקות רבים מנוטי התעלה האירופאיים רבי ההכשרה. עם זאת לא נעשה נסיון למנוע אניות מלהשתמש בתעלה, מלבד אניות ישראליות — אשר מהן מנעו המצרים זה מכבר מעבר חופשי לו היו זכאיות בהתאם להסכם 1888; את זאת עשתה מצרים על אף גינוי מעשיה אלה על ידי מועצת הבטחון. בצד כל אלה עשו המצרים מאמצים נמרצים לחחזיק את התעלה במצב של שימוש בה על מנת להמנע מקשיים מדיניים ולהשקיע כל חששות שאין הם אולי מסוגלים להפעילה ביעילות.

בריטניה וצרפת — שהן מן המשתמשות העיקריות בתעלה ובידן מרבית מניות חברת התעלה — טבעי כי נקטו בצעדים נמרצים לתיקון העול הברור לכל שנעשה להן ולכל אלה המעוניינים בתעלה. בין צעדים אלה היתה הצהרתן על האפשרות כי בתנאים מסוימים ישתמשו בכוח לשמירת זכויותיהן והן החלו

טופס של „אליגטור“ אשר בתפוצה יצורף דף אחד. דף זה יכלול את יום ה„ע“. מרגע זה והלאה, אי אפשר יהיה לחזור מן ההחלטה. מבצע-ענקים יהיה בתנועה. אניות, שהפליגו 4 חודשים לפני כן מאלג'יר, או מבט, או מסאנ-דיגו, תוטלנה למלחמה, אשר זכרה לא ימוש. אספקה שנצטברה על רציפי סן פרנסיסקו וסידני, תבוא סוף סוף לידי שימוש. פלסמה מארקנסס תמצא את יעודה הרחום. מכשירים מלונדון, בשר משומר מאילינויס, דלק דיזל מלואיזיאנה וחלקי רדיו מעירה קטנה בפנסילוניה, התמקדו לאטם על אי קטן ונשכח שבמרחבי האוקיינוס.

גם האנשים נמצאו בתנועה. מאבסטרליה, ניו-זילנד והאליאטים, פירל-הארבור פורט-הונג ומיותר משמונה מאות בסיסים אחרים, התכנסו אנשים, באטיות או במהירות, למקומות מפגש שנקבעו מראש. נחתים מיוזעים ורוגנים בסובא, ימצאו עצמם לפתע במערבולת-איתנים אשר תסתים רק בחופי קוראלי, או — במרחק של קילומטר אחד בתוך האי, או — אם מזלם ישחק להם, על הסלע העליון שעל פסגת הגבעה הגבוהה ביותר באי.

כל שאר שברי שיחות-החולין שבספר זה, אירעו אחרי שהמשתתפים רותקו לקוראלי. זו הסיבה מדוע, בהסתכלי בהם עתה במבט-לאחור, אין אנשים אלה נראים כה טפשים בגאוותיהם, במריבותיהם ויומרותיהם. הם לא ידעו מה צופן להם העתיד — והם היו מאושרים בבערותם זו.

הצינור הנמרץ שבו, ההכרח הנחרץ כי אמנם יתרחש, הטחינה-והשחיקה של מבצע „אליגטור“, כל אלה היו גדולים מכדי שיוכל להכילם בהשגתו אדם אחד. מבצע זה שינה חייהם של אנשים בכל רחבי תבל, הוא סחט מס מכל משפחה ביפן ובאמריקה. תינוקות ראו אור, או שלא נולדו, בגלל „אליגטור“, והודות ל„אליגטור“, קיבלה נערה קטנה חרומת-אף, המתגוררת בקולומביה שבקרולינה הדרומית — ואשר לולא זאת לא היתה מוצאת לה בעל גם תוך מאה שנים — הצעת-נשואין מקורפורל נחתים אשר פגשה רק פעם אחת ויחידה. הוא נמצא בגל הראשון אשר הגיע לחוף, ובלילה קודם, כאשר הרחר בצפוי לו למחרת, העלה בזכרונו את כל אותם דברים טובים שידע בימי חייו: אמא, אבא, פורד נושן, ולילות שבת בעיירה קטנה בגאורגיה, היותו נחת והיותו קורפורל — וכמעט לא דבר נוסף. אבל היתה אותה נערה קטנה מקולומביה שבקרולינה הדרומית. היא דיתה נערה רגילה בהחלט, אך חביבה, מאותו סוג הנושא חן בעיני גבר, וכך שאל הנחת דף נייר וכתב לנערה זו: „פלורלה יקרה, יתול לאיות את לא יודעת מי אני אני הנחת שג'י בלייט סחב אליך בשביל לרות אותך. אז בלילה הית אלי מאוד מתוקה פלורלה ואני רוצה לגיד לך שאם אנ...“

אבל הוא לא זכה. אחדים אינם זוכים. אבל לפלורלה — אשר לא תנשא אפילו תוך מאה שנים — היתה אגרת זו, והאגרת שנשלחה ע"י הכומר הצבאי כמעט כנישואין ממש.

לרכז כוחות ניכרים בקפריסין ובמלטה, לשם שימוש בהם באם ידרש הדבר. היות והתעלה נתפסה בכוח ללא כל זכות חוקית, הרי שאמצעים אלה אינם נראים כיוצאי דופן. באיזה מסיבות התכוננו להשתמש בכוח — דבר זה אינו ברור; אך ניתן להניח כי אם היה נמנע מספינות בריטיות או צרפתיות המעבר בתעלה, או אם חיי אורחיהן שבמצרים היו נתונים לאיום חמור, כי אז השימוש בכוח נחשב למוצדק.

זהו בקיצור נמרץ, הרקע למִאורעות שנתרחשו שלושה חודשים מאוחר יותר. נודעת לו חשיבות משום שהוא מראה כי הפעולה הצבאית נגד מצרים, אשר לא החלה אלא ב־31 באוקטובר, לא היתה ענין־שבחפזון. היו 13 שבועות עות בהן ניתן היה לכנס את הכוחות הנחוצים. למרות העובדה כי לבסוף השתמשו בכוחות אלה במסיבות השונות מאלה להם הת־כוננו בתחילה, הרי התכנית למבצע הראשון — אף־כי ללא־ספק נבדלה מאוד בפרטיה מזו שבוצעה — מן ההגיון כי הקלה הרבה על הכנת התכנית לאותו מבצע השני שהוא אשר בוצע־לפועל במציאות.

התקפת ישראל על מצרים

מזה זמן רב ניהל קולונל נאצר מערכת תעמולה עזה נגד ישראל והכריז בגלוי על כונתו, למחות בשיתוף עם ארצות ערב, את מדינת ישראל. פעילותו זו לא היתה מוגבלת לדיבורים בלבד. במשך תקופת זמן ניכרת ביצעה מצרים פשיטות, לרוב מרצועת

עזה לתוך ישראל. הישראלים לא היו נקיים כלל מדופי, כיון שהם ערכו מספר פשיטות תגמול, עם זאת, הרי התמונה הכללית היתה זו של תצבור־כוח מצרי



מפה כללית של תעלת סואץ ואזור "מבצע מוסקטיר"

גדול המכוון נגד היהודים, לתכלית של פלישה רבתי לישראל. היהודים נקטו בפעולה היחידה שהיתה בשביל לסכל איום זה לקיומם. הם הלמו ב־29 באוקטובר; וכפי שכולנו יודעים חיסלו תוך ימים ספורים את מרבית הכוחות המצריים שממזרח לתעלת סואץ — ונמצאו שולטים שליטה גמורה בחצי האי סיני ובחוף הצפוני של מפרץ עקבה.

ב־30 באוקטובר הגישו ממשלות בריטניה וצרפת למצרים וישראל אולטימטום, בו נדרשה הפסקת פעולות האיבה תוך 12 שעות והסגת הכוחות למרחק של 16 ק"מ (10 מיל) מזרחית (ישראל) ומערבית (מצרים) מתעלת סואץ. לאו"ם הודיעו על הפעולה שננקטה. הישראלים קיבלו תנאים אלה בתנאי שגם מצרים תקבלם. כיון שקולונל נאצר דחה אותם, נמשכה הלחימה בסיני; וב־31 באוקטובר החל מבצע "מוסקטיר".

אות־זמן הובעה הדעה, וללא ספק מצויים אנשים שעודם מאמינים בכך, כי היתה קנוניה בין הבריטים והצרפתים לבין הישראלים. קרוב לודאי, ואף ודאי הוא, כי היה לממשלות בריטניה וצרפת מושג שישאל מתכונת לדבר־מה מעין זה. לא תהיה זו מחמאה לשירותי המודיעין שלהן אילו היו הן חסרות כל ידיעה על כך. ב־1941 יעדו הבריטים היטב כי גרמניה מתכונת לפלוש לרוסיה, אך אף אחד לא טען כי היתה זו קנוניה עם הגרמנים!

הצרפתים סיפקו לא מזמן לישראלים מספר מטוסים חדישים, וללא ספק הדריכום כיצד לטוס בהם וכיצד לתחזק אותם. אך גם אנו וגם הרוסים ציידנו לפני כן את המצרים בכלי זין וארה"ב עשתה זאת למדינות שונות על פני כל העולם; אך ספק אם אספקת ציוד כשלעצמה ניתן לראותה כשותפות־קנוניה במבצעים מלחמתיים. אין כל עדות בת־סמכא כי עתוי המבצעים בחצי האי סיני ובפורט־סעיד היה מתואם — כי היו שיחות מטה או תכנון משותף כל שהוא — או כי בריטניה או צרפת נתנו ליהודים סיוע צבאי ישיר או מוסדר במשך מהלכו של המבצע מראש. שתי הממשלות הכחישו כי היתה כל קנוניה שהיא.

מבצע "מוסקטיר"

מטרתו המוצהרת של המבצע היתה להטיל "הפסקת אש" על ישראל ומצרים; אך אם ממשלות בריטניה וצרפת ראו בכך הזדמנות להחזיר לידם את השליטה על התעלה, אותה החרים נאצר בכוח שלושה חודשים לפני כן — ספק אם ניתן לראות זאת ככונה מצדם שלא־יכירנה־מקומה.

המטרה הצבאית — כפי שהוצהרה ע"י גנרל סיר צ'רלס קייטלי המפקד הראשי של כוחות היבשה הבריטיים בשידור רדיו זמן קצר לאחר שהחלו הנחיתות — היתה לתפוס משני עברי התעלה רצועת קרקע בת רוחב של 16 ק"מ. מטרה זו לא הושגה; ולכן, יש להגדיר את המבצע ככשלון. לאו דוקא ככשלון צבאי אלא ככשלון מדיני־צבאי משולב.

הקדמה לנחיתות המוטטות והמושטות בפורט-סעיד נקבעו חמישה ימי הרעשה מן האויר: שני הימים הראשונים — נגד המוטטות החדשים שבשדות התעופה המצריים; ואחרי כן — נגד ריכוזי גייסות תחבורה, תחנות שידור וכד'. ניתנו פקודות — והן קיימו בקפדנות — להגביל את ההתקפות למטרות צבאיות.

בינתיים, ב־30 וב־31 באוקטובר יצאו ממלטה, למסעם בן ארבעת הימים, הגייסות שנועדו לנחות בפורט-סעיד מן הים, לאחר נחיתת הצנחנים. באותו זמן עצמו עסקו בהכנותיהם הצנחנים, ומטוסייהם שבקפריסין. השימוש במלטה בשביל הגייסות המושטים הפך הכרח בגלל אי התאמתם של כל נמל או מעגן שבקפריסין לאניות גדולות.

ההפצצות התנהלו כשורה ול־2 בנובמבר הושמדו חיל האויר המצרי ומרבית מתקני שדות התעופה שלו.

הנחיתות מן האויר החלו ב־5 בנובמבר כאשר, השכם בבוקר, השתלט גודד הצנחנים ה־3 שלנו על שדה התעופה של פורט-סעיד; ומאוחר יותר — הוצנחה יחידת צנחנים צרפתית דרומה מן העיר וסמוך אליה. הצנחה שניה של הצרפתים נמנעה בגלל „הפסקת האש” (כ־4 שעות אחרי כן). יש להניח כי ההפסקה הגדולה בין הנחיתה האוירית הראשונה והשנייה שבתכנית — נבעה מתוך המחסור במטוסים מתאימים.

הידיעות, בשעתן, על כך כי ניתנו פקודות מדוקדקות להמנע מגרימת אבדות כבדות בחיי-אדם בין המצרים, מנזק חמור לרכוש מצרי ומאבדות כבדות לכוחותינו (מספר האבדות הבריטיות היה פחות מ־50) נתאשרו על ידי הצהרות רשמיות אותו זמן ומאז.

השאפה למנוע אבדן חיים ורכוש — היא שגרמה ללא ספק כי 11 שעות בערך הוצאו, כפי שהתברר, ללא-תכלית במיקוח על כניעת פורט-סעיד.

בסמוך לשחר ה־6 בנובמבר, הועלו מן הים יחידות-הקומנדו מס' 40 ומס' 42 של „צבא-הציהמלכותי” גונדת טנקים ומספר תותחים נגד טנקים, וכן הונחתו 400 אנשי-„קומנדו” נוספים בהליקופטרים. בשעה מאוחרת יותר באותו יום הונחתו מן הים, גם גדודי הצנחנים מס' 1 ומס' 2 — דבר הנראה כמאשר את עובדת המחסור במטוסים המתאימים להטלת צנחנים, אם כי יתכן שהיתה לכך איזו סיבה אחרת.

אותו ערב נע גדוד מוגבר דרומה, לאורך הכביש שעל דייק-גדת-התעלה, לעבר קנטרה (כ־44 ק"מ מפורט-סעיד). פלוגה זו הגיעה לאל־קאפ (כ־5 ק"מ מקנטרה) בחצות הלילה שבין ה־6 וה־7 בנובמבר, ונעצרה שם ע"י „הפסקת האש של חצות” עליה החליטה הממשלה והפקודה-לעצור.

הסיבות המדויקות ל„הפסקת האש” טרם גולו-ברבים. אך לפי הצהרה שהצהיר שר החוץ הצרפתי מר פינז באסיפה הלאומית, נבעה היא בעיקר מן הלחץ האמריקאי ומיחסו של האו"ם; במידה פחותה מן האיומים הסובאטיים. אין צורך להמשיך בסיפור זה. פעולות הלחימה פסקו בחצות הלילה שבין ה־6 וה־7 בנובמבר כפי שצוה, אם כי אחרי כן היו עוד מקצת צליפות והיה עוד צורך במלאכת-משטרה בפורט-סעיד. במצרים כונס „כוח או"ם”, והוא החליף אחרי כן את הגייסות האנגלו-צרפתיים כאשר יצאו לבסוף הללו.

המבצעים: מבט-לאחור

כפי שכבר צוין יש להעריך את מבצע „מוסקטיר” ככשלון — שכן לא השתלטו הגייסות, ואף לא בקירוב, על היעדים שנקבעו.

כשלון המבצע נבע מ„הפסקת האש של חצות” — שהיתה החלטה מדינית, שנגרמה ע"י לחץ פוליטי מבחוץ שאי אפשר היה לעמוד בפניו. לחץ פוליטי מסוים הובא ודאי בחשבון מראש, אך לא בממדים כאלה — שאילולא כן לא היה המבצע, באותה צורה בה נערך, זוכה לאישור הממשלה. מתוך הערכה שלאחר מעשה, יש מן המפתיע בכך כי יכלו לשער — לנוכח טיב היחסים כפי שהיה אותו זמן והחשדות אשר היו קיימים — כי מבצע שתקדם לו הרעשה מן-האויר בת חמישה ימים יוכל להגיע לקצו מבלי שיופעל לחץ מדיני כבד מאוד על מנת לבלמו. הנחה מתקבלת על הדעת היא כי אילולא „הפסקת האש” היו הכוחות האנגלו-צרפתיים תופסים את כל אורכה של תעלת סואץ תוך כ־48 שעות נוספות.

דבר זה מביאנו לשאלת התכנית הצבאית; וכאן יקשה מצבנו, שכן רבים הם הגורמים החשובים שטרם גולו-ברבים.

יכול להיות כי הממשלה לא חששה כלל-ועיקר לתגובות מדיניות מן הסוג שעשוי יהיה לעצור מבצעים משהחל בהללו; וכי היא מסרה לשירותים-הלוחמים כי גורם הזמן איננו חיוני. אם כך היה הדבר, הרי ברור כי צדקו השירותים-הלוחמים בקבלת תכנית של „בטיחות קודמת לכל” תכנית שהיתה מבטיחה הצלחה תוך מינימום האבדות; והמדינאים חייבים אזי לשאת במלוא האחריות לשיקולם המוטעה — ולכשלון המבצע.

אך נראית כקרובה יותר ההשערה כי לא זאת היתה התמונה. הרבה יותר יתכן כי המדינאים העריכו אמנם את הסיכון שבהשהיה; אך שנאמר להם ע"י השירותים הלוחמים כי בהתחשב באותם משאבים שלרשותם; בהכרח לערוך את המבצע ממלטה. מתמת מגבלותיה של קפריסין כבסיס; בחשיבות של השמדת חיל האויר המצרי באם רוצים להמנע מאבדות כבדות; ובגורמים אחרים — הרי היה הכרח לערוך מבצע עקב-בצד-אגודל, מאותו סוג שאמנם נערך בפועל. ממשלות בריטניה וצרפת היו צריכות אזי להחליט „להסתלק מן הענין” — או

לקבל את הסיכונים המדיניים הכרוכים בו. נראה כי הן החליטו לקבל את הסיכונים — וכפי שהתגלגלו המאורעות נמצא כי טעו.

יהיה זה דבר מתקבל על הדעת אם נאמר כי אילו היה ביכולתנו לערוך את המבצע „מוסקטיר“ כשבתחילתו יבוא פרק־הפצצות קצר ועז, שלא ימשך יותר משעות אחדות — ובעקבותיו של זה הטלת הצנחנים ומיד לאחר זו הנחיתות מן הים — הרי שהיינו יכולים להשלים את ה„עסק“ כולו תוך שלושה או ארבעה ימים: בטרם ימצא לאלה שהפעילו את הלחץ־המדיני, הזמן לחשב את תכניתיהם ולפעול. אין ספק וזהו הדבר בו היתה חפצה הממשלה; הגם שהיא גילתה נכונות לקבל את הסיכונים הפוליטיים שהיו כרוכים בתכנית הצבאית המגושמת יותר.

אם סברות אלו נכונות — ודבר זה כמובן שאינו ודאי, אם כי ההשערה נראית כקרובה — הרי הן מספקות בסיס מתאים לדיון בתכנית הצבאית. השאלה כולה היא: מדוע צריך היה לסלול את הדרך לנחיתות־האוויר, ומן הים ע"י פעולה אווירית כמעט מאותו סוג עצמו בו השתמשנו בשנת 1944 באירופה נגד הגרמנים האמיצים והיעילים — בעוד שבמקרה זה נצבו מולנו אנשים בעלי רמה נמוכה בהרבה?

נראה כי הסיבות לכך נחלקות לשני קבוצות ארוכות־זמן וקצרות־זמן — שאת שתיהן ניתן להגדיר בפשטות רבה:

סיבות ארוכות־זמן

בפריסין (מרחק של שיט בן יום אחד מפורט־סעיד), נמליה לא התאימו לאניות גדולות; וכתוצאה היה צורך להשתית כמעט את כל הגייסות המשתתפים מלבד הצנחנים וכוחות האוויר על מלטה (מרחק של ארבעה ימי שיט מפורט־סעיד). יתכן ודבר זה השפיע על ההחלטה לערוך הפצצה בת ימים מספר — כיון שהיתה זו דרך נוחה למלא אותה משך־זמן שהיה נדרש לגייסות המושטים בשביל להגיע ממלטה אל מול חוף פורט־סעיד. אולם יתכן כי חשבו שההפצצה כשלעצמה תביא לתוצאות מכריעות. אם כך הרי הערכה זו נמצאה מוטעית.

כן נראה כי היה מחסור במטוסים המתאימים להטלת צנחנים. ענין הראוי לצער רב הוא כי פריסין — עליה נאמר לנו כי היא תחליף כה טוב לבסיסנו המזרחי תיכוני הקודם שבתעלת סואץ — נמצאה, בבוא המבחן, בלתי מספקת לחלוטין. אמנם אם היה מחסור במטוסים מן הסוג הנכון, הרי מדאיג הדבר שעם כל המליונים אשר הוצאו במספר השנים האחרונות על חימוש לא היה ביכולתנו — כפי שנראים העניינים — להעמיד מספר מספיק של מטוסים בשביל אותו כוח צנחנים קטן שהיה ברצוננו להנחיתו במבצע זה.

סיבות קצרות־זמן

ביקורת מתקבלת־על־הדעת היא כי שירותי המודיעין שלנו היו לקויים מבחינות מסוימות, ובמיוחד כי הפרזנו קשות בהערכת מידת ההתנגדות בה היינו עשויים להתקל מצד הכוחות המזוינים המצריים. נראה כי שיפוטם של הישראלים לגבי

מצב הדברים היה הרבה יותר טוב. הם תכננו מסע־מלחמה קצר ועז והיו נכונים להסתכן בהתערבותו של חיל האוויר המצרי; וכפי שהתברר — היתה הערכתם נכונה.

ידיעות ברות־סמך מורות כי לכל היותר מצויים היו כארבעים טייסים מצריים המסוגלים להטיס מטוסים חדישים, וכי הם לא נסתייעו בכל טייסים זרים. רבים האנשים שיהיו סבורים כי דבר זה צריך היה להיות ידוע לנו — והרי אזי ספק אם היו נחוצים כל הסידורים המורכבים שלנו להשמדתו על הקרקע של חיל האוויר המצרי.

* * *

בסיכום ניתן לאמר כי מבצע „מוסקטיר“ נכשל משום שלא היו לנו המשאבים הצבאיים — או בסיס מתאים — בשביל לבצעו באותה מהירות שהמצב המדיני חייבה. באשרן את אורח המבצע־המגושם־יותר קיבלו על עצמן ממשלות בריטניה וצרפת סיכון מדיני אשר התפתחות המאורעות הוכיחה כי היה בלתי מוצדק. אין ספק כי היתה זו ברירה שקשה מאוד היה להחליט בה. אין לנו צורך להרהר בכך „מה היה קורה“ אילו בוצע המבצע עד תומו; אף ברור כי לשלוננו אמנם היו תוצאות חמורות. עם זאת, לא הכל היה כאן בצד ה„חובה“.

המבצע גילה חולשות באורח־המעשה המדיני־הצבאי שלנו; והוא עורר את האו"ם להעמיד כוח־צבאי ניטרלי במזרח התיכון, אשר, אם כי חלש במספרו ובחימושו, הרי הוא סמל לסמכות האו"ם, והוא עשוי למלא תפקיד חשוב בהבאת העניינים לידי הסדר, הן בין היהודים והערבים, והן באשר לעתיד התעלה. לבסוף; תהיה הביקורת שיש לה מקום ביחס לבחינות אחרות של מבצע זה מצדקת אשר תהא — הרי אין מקום אלא לשבח בלבד לגבי החיילים, הימאים, והאוויראים אשר נטלו בו חלק. הם ביצעו את תפקידיהם באורח מדויק ולכל הדעות הפגינו רוח לחימה נאה בעצם הפעולות להשתלטות על שדה התעופה ועל פורט־סעיד — ולאחר זאת נהגו בהתאפקות ממושמת במשך הימים הקשים של ההחזקה בעיר.

מדף הספרים

כלרי

HORST ELISEIT : Halbmond um Israel, Das Neue Gesicht Arabiens. Safari Verlag Berlin, 578 pp., Index, Illustrations, maps.

תיאוריו של נוסע גרמני חד עין ובעל השקפת עולם ליברלית, על דמותו החדשה של ארצות ערב המקיפות את ישראל. לדעתו, סיבת הסיבות לשנאת הערבים לישראל היא הניגוד העמוק בין משטרם הפיאודלי וחברתם המפגרת לעומת משטרה הדמוקרטית וחברתה המתקדמת והמפותחת של ישראל. הוא משיא מספר עצות למערב, בדבר הגישה הנכונה לערבים, אשר תחסום אצלם את הפתח לקומוניזם כדוגמת סין. ישראל אינה זוכה בספר למקום הרב המגיע לה, לפי שמו.

יבשה

FIELD MARSHAL SIR WILLIAM SLIM : Defeat into Victory. Cassel Ltd., London, 551 pp., \$ 3.50.

זכרונותיו של מפקד הארמיה הבריטית ה-14 במלחה"ע השנייה בהודו ובבורמה, הפילדמרשל סלים, על מסעיו נגד היפנים בבורמה. דרכו הארוכה והקשה של צבאו, ממפלה כבדה לנצחון חרוץ, מסופרת בלשון עניינית ושובה לב בכנותה, המוכיחה שהוא איש עט מצטיין, בה במידה שהוא מצביא מצטיין. הזירה הקשה, הפיזור הרב של הדיבזיות שלו, האבדות הכבדות שסבלו כוחותיו מפגיעות האויב וממחלות, כל אלה הקשו עד מאוד את הכשרת הקרקע לנצחון, ויש לקח רב בכל עמוד מעמודי הספר.

מסקנותיו של המחבר לגבי מלחמת העתיד, לאור מלחמות העבר, ניתנות בפרק המסים של ספרו, ששמו, "הרהורים לאחר מעשה".

ים

R. W. THOMPSON : At Whatever Cost. Coward-Mc Cann, Inc., NY., U.S.A., 204 pp., \$ 3.50.

ספר נוסף על "פשיטת דיאפ" הנודעת, במלחה"ע השנייה. המחבר מתאר גם טיפוסים, וספרו נושא אופי סיפורי ומרתק. הוא כתבו על סמך הרשומות הבריטיות ועל סמך הדוח הרשמי של מפקד הזירה הגרמני, גנרל רונשטט.

אזר

WILLIAM GREEN : Famous Fighters of the Second World War. Doubleday NY., U.S.A., \$ 3.95.

תולדותיהם של מטוסי הקרב הנודעים ביותר, שהיו בשימושן של בריטניה, ארה"ב, גרמניה ויפן במשך מלחה"ע השנייה, מלווים בשפע ציורים ותמונות. בפעם הראשונה, ניתנת בספר זה פרשת מטוס הקרב הסילוני הראשון, ה"מסרשמידט 262".

מקורות ומחברים (הערות והארות לקורא)

הי-27 במאמר — בניקולאייב קול, לויט, ו. פ. פראנק.

המאלף שבתאורי פעולותיהם השונות של "החילות מיוחדים" (כגון, ה"קומנדו" הבריטיים והצרפתים, ה"ריינג'רים" האמריקאיים, ואף כוחות פרטיזניים שברמת ארגון גבוהה יותר) — כמעט תמיד יש בהם כדי לאלף הרבה לגבי אפשרויותיהם לא רק של חילות נבחרים כאלה אלא אף של חיל הרגלים באשר הוא. והרי זאת, כידוע, היתה בעצם גם סיסמת-מגמתם של ה"צינדיטים" הנודעים של וינגייט בזירת בורמה! על כן כה רב הענין הכללי שישנו גם בתיאורי פעולותיהן של יחידות "צבא הצי" האמריקאי, למשל, המקובל כחיל נבחר ומסוגל לגדולות. "צבא הצי" קבוע שכוה לא היה מצוי בארגונם של הכוחות הסובאטיים. אולם במהלך מלחמת העולם השנייה, משנתברר כי מספר המלחים עולה בהרבה על האפשרויות של הפעלתם באניות בים, הוחל בארגונם ביחידות של "חיל-רגלים צי", שלחמו גם לחימה "כללית" ביבשה (ביחוד הצטיינו בהגנה, תחילה, על אודיסה, ואח"כ — על סבסטופול), אך הופעלו במיוחד במהלומות "מושטות": באותן מכות שניתנו מן הספינות — אל היבשה ועליה. תיאור אירועי הקרב שהוכן ע"י קול, לויט, ו. פ. פראנק האמריקאי, הניתן ב"צקלון" זה, עובד לפי סיפור-מעשה סובאטי. שחור-מדיהם של הלוחמים שבתמונה הקטנה נאמן למסורת יחידות אלו: — "חיל רגלים צי" אשר שמר על מדי המלחים שלו, ושעה שלא נדרשה קסדת הפלדה — גם על כובעי המלחים ענוד הסרט. הרשימה לוקחה מתוך "ירחון צבא הצי-האמריקאי", המשימה "אליגטור" ג'מס א. מיצ'ר.

יש וספר "בלטריסטי" מכיל — כבדרך-אגב — פירוט-עניינים והזכרת-גורמים אשר יש בהם כדי להמחיש מאוד את מציאות הכנותו וביצועו של מעשה-צבאי. כזאת נודמן גם בסיפורו (שקנה לו מהלכים בקהל הקוראים האמריקאי) של ג'ימס א. מיצ'ר, "סיפורים מדרום האוקיינוס השקט" המשקף את שנות מלחמת-העולם השנייה. המדובר הפעם הוא בהיקף המחשבה הארגונית, הטכנית, המבצעית המתכננת, הנחוץ בשביל להכשיר-כוחות את התנאים לביצועו של מבצע לא-גדול יחסית: — השתלטות, כוחות צי, צבא ואויריה משולבים, על "אטול" זעיר-למדי התקוע בלב מרחביו של האוקיינוס-השקט, (בסיפור זה — "האטול קוראלאי"), אך עם כל המיוחד (והמורכב-במיוחד, בשל אופיה המשובב של הפעולה, ובשל המרחקים העצומים שהיו כרוכים בהפעלת-עניינים בזירת האוקיינוס השקט), אין ספק כי בעיקר-של-דבר משקף התיאור עמוס הפרטים (והרגשי-קמעא) שבקטע הניתן כאן גם את רקעו וסבכיו של שלב-התכונה שלפני כל "מבצע מיוחד", באשר-הוא. מתוך "Tales of the South Pacific" למיצ'ר.

"מבצע מוסקטיר" בריג ס. ג. בארקלי.

במקהלת התגובות וההערות שבהן בעקבות מבצע סואץ קובעת מקום לעצמה סקירתו ה"מחומצנת" והעצורה של בריגדיר ס. ג. בארקלי. וזאת לא משום "גילויים" מרעישים, או ניתוחים שנונים-במיוחד — אלא דוקא משום היותה כה מאופקת ומאוזנת. במידה שמהלך המבצע, ואופן הכנותו, העלו בעקבותיהן ביקורת (ולעתים — חמורה למדי) על מושגיו וסדריה, תכנונו וכושר-אלתורו של הצבא הבריטי — הרי נודע ערך מיוחד לאותן הערכות ומסקנות המוסקות מבית, מתוך חוגיהן של צבא זה ואנשיו. בריגדיר בארקלי הוא עורכו של הרבעון הצבאי הבריטי המכובד "רבעון הצבא" — ומתוך הלז שאובה סקירתו זו. ("The Army Quarterly")

מערכות

בית ההוצאה של צבא הגנה לישראל

תיק: הפצת תנ"ך

תאריך: 1.7.57

אל: אנשי צבא קבע

הגדרון: תנ"ך עם ביאור ש. ל. גורדון

- א. לפי הסכם מיוחד עם הנהלת "דבר" קבלנו עלינו הפצת התנ"ך בקרב אנשי צבא קבע במחיר מיוחד ובתנאי תשלום נוחים.
- ב. התנ"ך, שיודפס על ניר משובת, יופיע ב־13 כרכים ובתקופה של שנה אחת.
- ג. הכרך הראשון ימסר לחותמים בספטמבר 1957.
- ד. התנ"ך, שמחירו 108 ל"י, הנמכר למנויי "דבר" ב־58,500 ל"י, ימכר לאנשי צבא קבע ב־52,500 ל"י, וזאת ב־21 תשלומים חודשיים בני 2,500 ל"י כ"א.
- ה. מסירת הכרכים תעשה בסניפנו, אשר על המועד והמקום בו יחולקו, תשלח הודעה לכל חותם.
- ו. אם ברצונך לרכוש התנ"ך, אנא מלא הטפסים המצורפים ושלחם בחזרה ל"מערכות". חתימות מתקבלות עד ה־5.9.57.

בברכה

מנהלת "מערכות"

חומנות למהדורה ב' של הספר, 100 שעות אל פואיץ' מתקבלות

לכבוד

מנהלת "מערכות"

רח' ג' מס. 1 — הקריה

ת.ד. 168 תל־אביב.

הריני מבקש בזה לחתום על התנ"ך, ומצדך בזה הוראה בלתי חוזרת למת"ש לנכות ממשכורתי סך 52,500 ל"י בשיעורים של 2,500 ל"י לחודש.

חתימה

מס' צבאי

השם:

מס' הבית רחוב שכונה עיר

תנ"ך

א ל: מת"ש *

מאת:

אני, הח"מ נותן בזה הוראה בלתי חוזרת למת"ש, לנכות ממשכורתי 52,500 ל"י, בשיעורים של 2,500 ל"י לחודש, בהתאם לפקודות מסכ"ל מס' 37.0108, ולחעביר סכומים אלה לנכות "מערכות" (תנ"ך).

הנני מסכים, שבמקרה ואפרוש מן השירות לפני השלמת הניכויים עד לסך של 52,500 ל"י, ינוכה העודף ממשכורתי האחרונה או מכל סכום אחר שיגיע לי ממנהל התשלומים בעת פרישתי מן השירות.

המחאה זו היא החלטית ובלתי־חוזרת הואיל והיא נוגעת בזכויות צד שלישי.

חתימה

תאריך

מס' אישי דרגה שם שם פרטי
(נא לרשום את הפרטים האישיים בכתב ברור).

שלח טופס זה ל"מערכות".

דואר רשמי



צמח חיים

168281/ק

שדי ירושלים 103

יכו

תנ"ך

עם ביאור ש. ל. גורדון

בתנאים מיוחדים

לאנשי צבא קבע

פרטים - עם' 36 - בחוברת זו